

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra kulturních a náboženských studií

**Život na venkově v minulosti a současnosti,
pohled na obec Benešov u Semil**

Bakalářská práce

Autor: Štěpánka Boučková
Studijní program: B 7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Transkulturní komunikace
Vedoucí práce: Mgr. Petr Macek

Zadání bakalářské práce

Autor:	Štěpánka Boučková
Studium:	P131449
Studijní program:	B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Transkulturní komunikace
Název bakalářské práce:	Život na venkově v minulosti a současnosti, pohled na obec Benešov u Semil
Název bakalářské práce AJ:	The life in the countryside in the past and present, the village of Benesov u Semil

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zabývá tematikou vesnic a rázem venkovského života na našem území. Část práce se zaměří na teoretické otázky podoby vesnice a na dějiny českého venkova. Další část práce se zaměří konkrétně na obec Benešov u Semil, na její dobu největšího rozkvětu a především na období současného života obce. Zvolená obec, bude sledována v regionálním kontextu. Cílem práce je poskytnout srovnání života a rázu obce Benešov u Semil v době jejího vrcholného růstu se současností. Práce je zpracovávána na základě diachronní komparace tradiční a moderní venkovské kultury.

BLAŽEK, Bohuslav. Problémy a výhledy českého venkova: [statě z let 1990-1997]. Libčeves: Škola obnovy venkova, 1997. HOLUBIČKOVÁ, Lenka. Šest století v nás, aneb, Benešov u Semil 1411-2011. Benešov u Semil: Obecní úřad Benešov u Semil, 2011. VONDRUŠKOVÁ, Alena a VONDRUŠKA, Vlastimil. Vesnice. Praha: Vyšehrad, 2014.

Garantující pracoviště: Katedra kulturních a náboženských studií,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Petr Macek

Oponent: doc. PhDr. Tomáš Petráček, Ph.D., Th.D.

Datum zadání závěrečné práce: 25.11.2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala (pod vedením vedoucího bakalářské práce Mgr. Petra Macka) samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne ...

Anotace

BOUČKOVÁ, Štěpánka. *Život na venkově v minulosti a současnosti, pohled na obec Benešov u Semil*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2017. 66 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se věnuje tématu venkova, jeho historickému vývoji a zvláštnostem. Venkov totiž tvoří specifický prostor a jeho vnímání se postupem času vyvíjí a mění, je ovlivňován sociálními, politickými i přírodními podmínkami. Venkov vždy nabízel specifický typ architektury, kultury a speciální druh atmosféry. Ačkoliv prošel necitlivými zásahy, je současná doba nakloněna zachování a obnově klidného, harmonického, mnohdy až romantického rázu. Venkov se stal prostorem pro bydlení a relaxaci, nabídka pracovních míst je však až na výjimky nízká. Kromě obecnějších údajů o charakteru a vývoji venkova se tato práce zaměřuje na malou pojizerskou obec Benešov u Semil. Popisuje její vzkvétající i ranami zkoušenou historii, zaměřuje se na dobu největší slávy spojenou s rozvojem textilního průmyslu a nezapomíná ani na současný stav, který uspokojuje pouze některé potřeby.

Klíčová slova: venkov, vesnice, Benešov u Semil

Annotation

BOUČKOVÁ, Štěpánka. *The life in the countryside in the past and present, the village of Benesov u Semil*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2017. 66 pp. Bachelor Thesis.

Bachelor thesis deals with development and peculiarities of countryside. Countryside forms specific impression which changes over time as it is influenced by social, political and natural conditions. The countryside always offered a specific type of architecture, culture and a special kind of atmosphere. Although it has gone through some unpleasant interventions, the present time is inclined to preserve and restore a calm, harmonious and often romantic character. The countryside has become an area for living and relaxation, but number of job offers is low. Next to more general data on rural character and development, this work focuses on the small village Benesov u Semil. Describes its flourishing and hurt history, focuses on the time of the greatest glory associated with the development of the textile industry and does not forget the current state that satisfies only some needs.

Keywords: countryside, village, Benesov u Semil

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Petru Mackovi za vedení práce, jeho čas a vstřícnost, se kterou ke mně přistupoval. Dále bych ráda poděkovala paní Anně Bachtíkové za její ochotu a otevřenost a panu Jakubu Nechanickému za pomoc s korekturami.

Obsah

Úvod.....	9
1. Život na venkově dříve a dnes.....	11
1.1. Vymezení pojmu venkov.....	11
1.2. Nejdůležitější okamžiky historie českého venkova.....	12
1.2.1. Kolektivizace zemědělství.....	14
1.3. Funkce venkova a venkovská sídla.....	16
1.4. Vliv svátků a tradic.....	16
1.4.1. Novodobý pohled na tradice.....	17
1.5. Venkov součástí nynějšího života.....	19
1.6. Typy současného venkovského prostoru.....	20
1.7. Vliv měst rozšiřující se na venkov.....	21
1.8. Obnova i rozvoj venkova.....	22
1.8.1 Program obnovy vesnice.....	25
2. Život v Benešově u Semil v minulosti a současnosti.....	28
2.1. Základní informace o obci Benešov u Semil.....	28
2.2. Historie a vývoj do současné podoby obce Benešov u Semil.....	29
2.2.1. Kolektivizace v Benešově u Semil.....	32
2.3. Kolora.....	33
Kolora 11.....	34
Kolora 12.....	35
2.4. Svátky a tradice v Benešově u Semil.....	36
2.5. Spolkový a kulturní život obce.....	38
Sbor dobrovolných hasičů.....	38
Tělocvičná jednota Sokol.....	39
Tělovýchovná jednota.....	40
Myslivecké sdružení.....	40
Divadelní spolek Jizeran.....	41
Loutkové divadlo.....	41
Knihovna.....	42
2.6. Škola.....	44
2.7. Služby sociální péče Tereza.....	45
2.8. Současný Benešov u Semil jako venkov (ne)venkov.....	46

2.9. Rozhovor s občankou obce Benešov u Semil.....	48
Závěr.....	51
Seznam použité literatury (soupis citačních zdrojů).....	53
Seznam vyobrazení.....	57
Přílohy	58
Kalendář akcí v Benešově u Semil v roce 2017	58
Benešov u Semil ve fotografiích	60

Úvod

Když se řekne venkov, většina lidí si představí klid, harmonii s přírodou a možná i atmosféru, kde se zastavil čas. Venkov byl a je součástí našich životů – každý občan České republiky má jistě s venkovem osobní zkušenosti a mnohdy i bohaté vzpomínky. Venkov vedle toho vždy představoval i inspiraci pro mnoho spisovatelů a umělců. Tyto a další důvody představovaly první předzvěsti vzniku této práce.

Bakalářská práce „Život na venkově v minulosti a současnosti, pohled na obec Benešov u Semil“ by měla zachytit základní fakta týkající se českého venkova, jeho vývoje a postupných proměn v historii. Za nejdůležitější a nejzajímavější mezník lze považovat dobu od takzvané „Druhé průmyslové revoluce“, které bude věnován významnější prostor v této práci. Jako konkrétní příklad bude představena pojizerská obec Benešov u Semil, která možná nepřináší příliš velkých zajímavostí, ale právě proto je příkladem, který poskytne obecnou představu o současném stavu života na venkově.

Práce by se neměla stát učebnicovým výkladem, který musí nutně zachytit všechna důležitá historická fakta. Její směřování by mělo vést ke stručnému zachycení ilustrujících proměn venkova v toku času, tvořící kontext pro další část práce.

Cílem práce je vytvoření přehledu, který zachycuje proměny venkova v důsledku působení kulturních a politických vlivů. Hlavním cílem však není pojetí venkova v obecném smyslu, nýbrž ukázka konkrétní venkovské obce, která se v průběhu své existence s jednotlivými vlivy potýkala a dospěla až do současného stavu.

Tato práce bude dělena na dvě části. První část představí teoretická fakta a údaje týkající se samotného venkova. Od základního vymezení pojmu, přes vývoj a historii českého venkova, upřesnění funkcí a zmínění staveb na venkově až po vliv tradice a pohledů na současný stav zahrnující i snahy o záchranu venkova včetně dnes již populárního „Programu obnovy vesnice“.

Druhá část nabídne pohled na obec Benešov u Semil, seznámí se základními informacemi o obci a představí i stručný historický přehled jejího vývoje. Nezapomene ani na spolky, které mají svou historii a sehrávají důležitou úlohu ve společenském životě obce. Další samostatná kapitola zpracuje téma školy, která neunikla nejružnějším vlivům a tendencím. Doplněn bude i nástin současné atmosféry a života v obci.

Poslední kapitola si „vezme za úkol“ rozhovor s dlouholetou občankou Benešova u Semil, paní Annou Bachtíkovou, která se s námi podělí s jejími osobními zkušenostmi a názory na současný stav obce.

Práce využije metodu diachronní komparace, kterou lze díky slovníku vysvětlit jako sledování vývojových trendů a proměn tématu této práce v průběhu času a jejich porovnání. R.F. Murphy v knize *Úvod do kulturní a sociální antropologie* označuje srovnávací metodu za jakýsi myšlenkový postup, který pomáhá ověřit naše hypotézy.

Práce zahrne mimo jiné i přílohy, které nabídnou ukázkou kalendáře kulturních a společenských akcí v Benešově u Semil pro rok 2017, dále několik fotografií, které přenesou podobu vybraných důležitých míst, pamětihodností či vzpomínek spjatých s obcí Benešov u Semil.

1. Život na venkově dříve a dnes

1.1. Vymezení pojmu venkov

Na začátek je důležité vysvětlit, jak lze pojem „venkov“ chápat a jaká jsou jeho specifika. Vymezení tohoto pojmu však není tak docela jednoduché, neexistuje totiž žádná přesně daná definice. I přesto jsou určité shodné představy či charakteristiky, které tato kapitola představí.

Venkov jako protiklad města je dnes chápán a charakterizován poněkud jinak než dříve. Město a venkov se odlišovaly několika kritérii. Prvním byl způsob zástavby. Ve městě měly výrazný podíl vícepodlažní domy a převážnou část zaujímaly zastavěné plochy. To mělo za důsledek daleko vyšší hustotu zalidnění než na venkově. Města byla ekonomickými, správními a sociálními sídly. Disponovala průmyslovou výrobou, byla centrem obchodu a významnými křižovatkami cest, byla sídlem soudního okresu a podobně. Znakem charakteristickým pro venkov byla významná závislost obyvatel na zemědělství. Zástavba byla na rozdíl od měst převážně nízkopodlažní, rozvolněná, s četným podílem zemědělských usedlostí. Dnes spočívá rozdíl města a venkova v jiných aspektech. Počet pracovníků v zemědělství a tím i počet obyvatel závislých na tomto odvětví je nižší, zemědělci jsou minoritou obyvatelstva venkova.¹

Z hlediska antropogeografického lze venkov vymezit jako prostor, který zahrnuje jak krajinu, to znamená nezastavěné území s podílem obdělávané i neobdělávané půdy, lesů i vodních ploch (extravilán), tak vlastní vesnická sídla (intravilán).²

Obyvatelé vesnic tvoří určitou specifickou teritoriální pospolitost - územní sociální jednotku, jež žije na určitém území s užší sférou osobních a dlouhodobých kontaktů. Specifika života obyvatel vesnice jsou tvořena zejména specifickým prostředím vesnice, druhem zástavby a druhem obydlí, velikostí domácností a počtem dětí, postavením ekonomicky aktivních členů rodiny v pracovním procesu, sociálním klimatem a vlivem tradic, rozsahem a kvalitou zařízení sociální infrastruktury, volným časem, vícegeneračním bydlením, bezprostředním kontaktem s přírodou nebo malými domácími hospodářstvími. Důležitý je i vliv vzdálenosti vesnice od významnějších měst.³

¹ Srov. SLEPIČKA, Alois a LORENZOVÁ, Jaroslava, ed. *Venkov a/nebo město: lidé - sídla - krajina*. 1. vyd. Praha: Svoboda, 367 s, 1981. Str. 23-25.

² Srov. VÁLKA, Miroslav. *Sociokulturní proměny vesnice: moravský venkov na prahu třetího tisíciletí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. 224 s. Etnologické studie; 8. ISBN 978-80-210-3908-7. Str. 43.

³ Srov. VESELÁ, Jana. *Sociologie obcí a regionů*. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 1998. 77 s. ISBN 80-7194-129-8. Str. 10-21.

Venkov tvoří neodlučitelnou část české krajiny, kterou člověk dotváří k obrazu svému. Stejně tak ale i krajina zpětně dotváří a ovlivňuje člověka. Péčí o krajinu pečujeme zároveň o svoji duši. Dnes se však vztah člověka a krajiny mění - nežijeme v krajině, spíš skrze ni jen projíždíme.⁴

1.2. Nejdůležitější okamžiky historie českého venkova

Historii venkova by bylo možné rozebrat do detailů, které by zabraly i stovky stran. Tato pasáž přinese pouze jakýsi skokový přehled nebo průřez, který se pozastaví nad těmi nejdůležitějšími obdobími, která historie českého venkova přinesla.

Venkov byl v průběhu let přetvářen a formován od dominantní zemědělské funkce k současné pestré škále funkcí. Nejvýraznějšími změnami prošel český venkov v období dvanáctého až čtrnáctého století. Do jeho tváře se nevrátne vtiskl i terén, se kterým venkov pracuje a v němž se tvoří.⁵

Nejvýznamnějším posunem ve vývoji venkova i celé společnosti byla průmyslová revoluce v 19. století. Ačkoliv zemědělská funkce ztratila svoji dominanci, postupná industrializace společnosti přinesla kromě jiného i výrazné zvýšení zemědělské produktivity. Zvyšující se životní úroveň, zlepšující se zdravotní a hygienické návyky vedly k rychlému demografickému růstu ve městech i na venkově. Docházelo jak k migraci z měst na venkov tak i opačným směrem. V Česku lze toto období vymezit od poslední čtvrtiny devatenáctého století do druhé světové války. V tomto období došlo ke stabilizaci a modernizaci zemědělství i k rozvoji nezemědělských činností, jako jsou průmyslová výroba nebo stavebnictví. V té době prošla velkým rozmachem i spolková činnost a společenská aktivita. Objevuje se Sokol, Beseda nebo dobrovolní hasiči. Až do doby před druhou světovou válkou byl pro český vývoj charakteristický stabilní stav zemědělské výroby prostoupený dalšími ekonomickými činnostmi, aktivní spolkový život a silná role místních autorit. Sociální rozvrstvení působilo jasně, přičemž půda

⁴ Srov. CÍLEK, Václav. *Krajiny vnitřní a vnější: texty o paměti krajiny, smysluplném bobrovi, areálu jablkového štrúdlu a také o tom, proč lezeme na rozhlednu*. 2., dopl. vyd. Praha: Dokořán, 2005. 269 s., xvi s. obr. příl. ISBN 80-7363-042-7. Str. 5.

⁵ Srov. PERLÍN, Radim. *Venkov, typologie venkovského prostoru* [online]. In: . ResearchGate, 2017, s. 21 [2017-06-09]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Radim_Perlin/publication/228386326_Venkov_typologie_venkovskeho_prostoru/links/0c96052a5889498e30000000/Venkov-typologie-venkovskeho-prostoru.pdf, str. 4.

představovala atribut bohatství. Sounáležitost však panovala mezi všemi vesnickými skupinami.⁶

Postavení venkova v Československu po druhé světové válce prošlo řadou fází. Za jednu z prvních bychom mohli považovat odsun německy mluvícího obyvatelstva. Vysídlení pohraničních obcí a jejich následné doosídlování mělo dopad na zemědělskou výrobu i průmysl.⁷

Ačkoliv se tento odsun týkal pouze malého počtu obyvatelstva, byl jím zásadně poznamenán další vývoj samotného venkova. Poprvé byli obyvatelé české národnosti zbaveni majetku a půdy na základě politického rozhodnutí.⁸

Komunistický převrat a vydání nové Ústavy v roce 1948 přineslo znárodnění značné části ekonomiky. Ústava přislíbvala soukromé vlastnictví půdy do padesáti hektarů. Zákon o jednotných zemědělských družstvech z roku 1949 spojoval všechny zemědělské podniky v jednotlivých vesnicích do Jednotných zemědělských družstev (JZD). Následoval proces násilné kolektivizace, který přinesl celou řadu negativních dopadů a traumat. Došlo k likvidaci venkovské elity a útlaku vlastníků půdy pod heslem třídního boje. Byla zakázána nebo výrazně omezena činnost organizací a spolků. Po roce 1950 začíná proces centrálně organizovaného slučování venkovských obcí. Centrální vláda se snaží o vyrovnání podmínek ve městě a na venkově, což má za následek export městské kultury na venkov bez ohledu na řadu sporných projevů.⁹

Tato strategie zavedla na venkově řadu nevhodných způsobů chování, nehodících se architektonických prvků a stavebních postupů. Udržela se však až do počátků devadesátých let dvacátého století a jako vzpomínku na ni můžeme ve venkovském

⁶ Srov. PERLÍN, Radim. *Venkov, typologie venkovského prostoru* [online]. In: . ResearchGate, 2017, s. 21 [2017-06-09]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Radim_Perlin/publication/228386326_Venkov_typologie_venkovskeho_prostoru/links/0c96052a5889498e30000000/Venkov-typologie-venkovskeho-prostoru.pdf, str. 4-5.

⁷ Srov. POSPĚCH, Pavel a kol. *Vynalézání venkova v ČR po roce 1989*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2014. 175 s., viii s. obr. příl. Sociologická řada; sv. č. 14. ISBN 978-80-7325-353-0. Str. 37.

⁸ Srov. PERLÍN, Radim. *Venkov, typologie venkovského prostoru* [online]. In: . ResearchGate, 2017, s. 21 [2017-06-09]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Radim_Perlin/publication/228386326_Venkov_typologie_venkovskeho_prostoru/links/0c96052a5889498e30000000/Venkov-typologie-venkovskeho-prostoru.pdf, str. 4-5.

⁹ Srov. POSPĚCH, Pavel a kol. *Vynalézání venkova v ČR po roce 1989*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2014. 175 s., viii s. obr. příl. Sociologická řada; sv. č. 14. ISBN 978-80-7325-353-0. Str. 37-38.

prostoru vídat městské vily s balkonem, kulturní domy, nákupní střediska i panelové domy.¹⁰

Koncentrace zemědělství, nárůst investic do zemědělství a rozmach JZD v sedmdesátých letech je spojen s navyšováním spotřeby i volného času prostřednictvím nákupních středisek a kulturních domů. V období normalizace (1969-1989) se objevil další fenomén, který se dotkl podoby venkova. Je jím chataření a chalupaření – pořizování si rekreačních domů, stahování do soukromí. Venkov tak získal vedle produktivistické funkce i funkci rekreační. Pro druhou polovinu osmdesátých let je charakteristický úpadek zemědělské výroby a s ním spojený i úpadek ekonomický.¹¹

1.2.1. Kolektivizace zemědělství

Kolektivizace představuje zásadní narušení chodu českého venkova, který změnil jeho podobu. S následky kolektivizace se venkov vypořádává dodnes.

Kolektivizace představovala dlouholetý proces, který zasáhl do života dvou generací obyvatel venkova a vytvořil nové podmínky pro generace následující. Kolektivizace probíhající v letech 1948-1960 se vyznačovala zejména více či méně krutými zásahy do osudů mnoha rodin. „Změnila sociální i pracovní postavení tisíců lidí, zničila jejich naděje, představy o budoucnosti a životní touhy.“¹² Destabilizace vlastnických vztahů k půdě přerůstaly mnohdy v konflikty s mocí a rozvracely vztahy občanského soužití. Provázena byla nejrůznějšími způsoby nátlaku, skrývané i otevřené perzekuce.¹³

Cílenými způsoby nátlaku pro vstup do družstva byly rozpisy dodávek prováděné místními funkcionáři a výkup produktů, který byl pro střední a velké rolníky likvidační. Dávky bylo možné splnit jen na úkor vlastních potřeb, a pokud rolník odmítl rozpis podepsat, byl označen za třídního nepřítele a nejrůznějším způsobem šikanován. Dalším způsobem byl nucený prodej strojů či techniky a zákaz zaměstnávat pracovní síly.¹⁴

¹⁰ Srov. PERLÍN, Radim. *Venkov, typologie venkovského prostoru* [online]. In: . ResearchGate, 2017, s. 21 [2017-06-09]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Radim_Perlin/publication/228386326_Venkov_typologie_venkovskeho_prostoru/links/0c96052a5889498e30000000/Venkov-typologie-venkovskeho-prostoru.pdf, str. 5-6.

¹¹ Srov. POSPĚCH, Pavel a kol. *Výnalézání venkova v ČR po roce 1989*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2014. 175 s., viii s. obr. příl. Sociologická řada; sv. č. 14. ISBN 978-80-7325-353-0. Str. 37-39.

¹² Cit. KAPLAN, Karel. *Proměny české společnosti (1948-1960). Část druhá, Venkov*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2012. 467 s. Česká společnost po roce 1945; sv. 9. ISBN 978-80-7285-155-3. Str. 136.

¹³ Srov. Tamtéž, str. 136.

¹⁴ Srov. VÁLKA, Miroslav. *Sociokulturní proměny vesnice: moravský venkov na prahu třetího tisíciletí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. 224 s. Etnologické studie; 8. ISBN 978-80-210-3908-7. Str. 81.

Kolektivizace představovala klíčovou část koncepce socialistické přestavby společnosti a její zdůvodnění byla jak ekonomická tak politická.¹⁵

Prerod ale odstartoval v době, kdy pro ni nebyly vhodné hospodářské ani politické podmínky a situace se v následujících letech nezlepšovala. První přesvědčovací akce se nesetkaly s velkým úspěchem, proto byli nasazováni agitátoři, kteří na vesnicích začali uplatňovat metody třídního boje.¹⁶

Zemědělství se propadalo do krizového stavu. Teprve nápravné kroky vedly ke zlepšení situace. V roce 1960 kolektivizace zemědělství skončila.¹⁷

V závěrečném roce 1960 uváděl statistický úřad 8 133 JZD v českých zemích (10 816 v ČSR). Jejich rozsah půdy činil 3,099 milionů hektarů (v ČSR 4,403). S rozvojem družstev se navyšoval i počet osob trvale činných v JZD. V roce 1960 jejich počet dosáhl 892 607 (610 121 v českých zemích)¹⁸.

Úsilí komunistické moci přineslo očekávané výsledky. Došlo k odstranění soukromého vlastnictví výrobních prostředků a díky tomu došlo k likvidaci soukromého podnikání na všech úrovních. Kolektivizace zemědělství přinesla zánik tradičního zemědělství založeného na různých vlastnických formách (státní, družstevní, soukromé) a na ověřených výrobních postupech. Zcela se přetvořilo postavení rolníků a jejich role ve výrobním procesu.¹⁹

Z vlastního přesvědčení vstupovala do přestavby pouze malá část rolníků. Někdy se JZD stalo záchranou před vlastním neúspěšným hospodařením. Drtivá většina však byla vystavena silnému politickému a ekonomickému tlaku.²⁰

¹⁵ Srov. KAPLAN, Karel. *Proměny české společnosti (1948-1960). Část druhá, Venkov*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2012. 467 s. Česká společnost po roce 1945; sv. 9. ISBN 978-80-7285-155-3. Str. 136.

¹⁶ Srov. VÁLKA, Miroslav. *Sociokulturní proměny vesnice: moravský venkov na prahu třetího tisíciletí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. 224 s. Etnologické studie; 8. ISBN 978-80-210-3908-7. Str. 80.

¹⁷ Srov. KAPLAN, Karel. *Proměny české společnosti (1948-1960). Část druhá, Venkov*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2012. 467 s. Česká společnost po roce 1945; sv. 9. ISBN 978-80-7285-155-3. Str. 136-137.

¹⁸ Srov. Tamtéž, str. 330-331.

¹⁹ Srov. VÁLKA, Miroslav. *Sociokulturní proměny vesnice: moravský venkov na prahu třetího tisíciletí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. 224 s. Etnologické studie; 8. ISBN 978-80-210-3908-7. Str. 78-80.

²⁰ Srov. KAPLAN, Karel. *Proměny české společnosti (1948-1960). Část druhá, Venkov*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2012. 467 s. Česká společnost po roce 1945; sv. 9. ISBN 978-80-7285-155-3. Str. 329.

1.3. Funkce venkova a venkovská sídla

Potřeba přístřeší a tepla jsou základními lidskými potřebami, obydlí však naplňuje víc, než tyto požadavky. Ze vzhledu obydlí lze vyčíst jeho další přídavné funkce nebo statut jeho majitele. Požadavky na rozměry, vzhled a funkce obydlí se v čase proměňují stejně jako jejich okolí, ve kterém jsou zasazeny.²¹

Osady a vesnice vznikaly v krajině, kterou člověk osídlil a dokázal dlouhodobě využívat. Jejich vznik byl spojen se zemědělskou činností. Pouze menší část venkovských sídel vznikala z jiných důvodů – využití lesa, těžba nerostných surovin nebo rybaření. Venkovská sídla se v Evropě formovala v raném středověku, což se odrazilo na umístění v krajině. Obytná a hospodářská stavení byla zpravidla umístěna níže na vodních tocích. Pole, louky, lesy se naopak umístily v krajině výš. Nezemědělská venkovská sídla se formovala tam, kde zemědělství nebylo možné nebo bylo méně významné.²²

Ačkoliv lokalizace byla ukončena přibližně v osmnáctém století, prošla urbanistickým a funkčním vývojem se zachováním původního rozložení.²³

Primární funkcí venkovské krajiny je zemědělství. Mezi další patří vodohospodářská funkce, ekologická funkce a speciální funkce (například sportovní areály, vojenská cvičiště). Tato sídla umožňují intenzivnější využití venkovského prostoru.²⁴

1.4. Vliv svátků a tradic

Tradice jsou důležitou součástí historie i současnosti venkova. Tradice a zvyky zpestřovaly běžný průběh roku a byly příležitostí pro uvolnění a obveselení.

Tradice představuje vlastní a hlavní projev duchovní lidové kultury. Jejich prostřednictvím jsou sdíleny názory a životní přesvědčení, které se přenášejí z generace na generaci. Dochované lidové pohádky a pověsti vypovídají o jejich osvětlném záměru. Vyprávění bylo běžnou součástí života, zejména však oživovalo jednotvárnou práci. Dobrý vypravěč pracoval s hlasem, byl vždy vítán a rád poslouchán. Ani písničkáře nelze vynechat, jelikož nejedna píseň se stala písní národní. Zpěv hudba a tanec provázely slavnostní lidové obyčeje. Písňe byly doprovodem tance, průvodů a zvyků, nebo dokonce

²¹ Srov. CLARK, Gordon. *Housing and planning in the countryside*. Chichester: Research studies press, 1982, 159 s. Geography and public policy research studies series. Str. 2-3.

²² Srov. VESELÁ, Jana. *Sociologie obcí a regionů*. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 1998. 77 s. ISBN 80-7194-129-8. Str. 6.

²³ Srov. Tamtéž, str. 8-9.

²⁴ Srov. Tamtéž, str. 6.

součástí církevních obřadů. Písňe vypovídaly o radostné či smutné náladě. Nejobvyklejšími nástroji v Čechách byly dudy, klarinet a housle, k nimž se někdy přidávala basa. Tance nabývaly nejrůznějších podob - byly bujné, křepčivé, vážné, obřadné, jednoduše mnohotvárné a často i složité.²⁵

Všechna příroda obklopující člověka i jeho dům byla spojována s nadpřirozenými jevy. Díky tomu můžeme znát vodníky, meluzíny, bludičky a jiné nadpřirozené bytosti. Mimo nadpřirozené bytosti převládala víra v nadpřirozené schopnosti lidí, jako byly čarodějnice a čarodějníci, kteří uměli druhým škodit. Záslouhou toho lze najít i řadu prostředků, kterými bylo možné se bránit proti kouzlům.²⁶

Zvyky a obyčeje se poutaly k jednotlivým ročním a pracovním obdobím, dále k význačným událostem osobního života. Změna ročního období byla pro zemědělce nadevše důležitá, přinášela a změnu práce i změnu celkového způsobu života. Výroční slavnosti se konaly v době zimního slunovratu, vánocích, při příchodu jara, o velikonocích, letním slunovratu, o Janu Křtiteli, o letnicích a na podzim. Nejdůležitější a nejrozsáhlejší byly svátky Velikonoční a Vánoční. Jiné tradice nebyly spjaty s ročním obdobím, přesto se konaly pravidelně, byť ne ve stejných dnech. Nejdůležitější slavností představovaly dožínky, jež zakončovaly žně. Teprve po nich byl zemědělec zabezpečen na celý následující rok, byla-li ovšem dobrá sklizeň. Další slavnosti se pojily s významnými událostmi osobního či rodinného života. Jedná se zejména o slavnosti spojené s narozením, svatbou či smrtí.²⁷

Tradice je hlavním projevem duchovní lidové kultury, s jejíž pomocí byly sdíleny názory a životní přesvědčení předků dětem z pokolení na pokolení.²⁸

1.4.1. Novodobý pohled na tradice

Rytmus a řád vesnic byl udáván na předindustriální vesnici zemědělskou prací a křesťanským liturgickým kalendářem. Snaha zajistit úrodu byla spojena s řadou iracionálních představ a rituálů. Tyto tradice a slavnosti postupně mizí v důsledku civilizačního vývoje a modernizace. Tradiční formy společenského života zanikají. Naopak se objevují činnosti spolků či politických stran. Po vzniku Československa se připojují

²⁵ Srov. ŽALUD, Augustin. *Česká vesnice: život našich předků, poměry hospodářské a sociální, jejich slavnosti a obyčeje, byt (stavby a zařízení), umění lidové*. V Praze: B. Kočí, 1919. 127 s. Umělecké snahy; sv. 196. Str. 85-89.

²⁶ Srov. Tamtéž, str. 89-92.

²⁷ Srov. Tamtéž, str. 92-116.

²⁸ Srov. Tamtéž, str. 85.

ideově motivované oslavy jubileí. Kolektivizace přinesla jiné poměry ve společenském životě i odlišné životní strategie. Po listopadu 1989 se společenský život venkova opět transformuje. Dochází k relativizaci tradic navázaných na náboženství a k odrazu soudobého globalizovaného světa do venkovského prostoru.²⁹

Dalo by se říci, že současný svět je ovlivněn racionálním a technickým přístupem. Vnímání času už není tolik vázáno na náboženský kontext, přírodní podmínky či konkrétní lokalitu. Propojení životního rytmu s přírodou je méně výrazné. Příchod jara už nevíáme s vynaložením takového úsilí jako dříve, jelikož necítíme tak silnou závislost na přírodním koloběhu, ba co víc, považujeme ho za samozřejmost. Tuto změnu lze o něco více pozorovat v prostředí měst, jelikož venkov zůstává s ročními obdobími a počasím spjat o něco víc.³⁰

Slavnosti a slavení svátků představuje skutečnost, která proměňuje své formy a podoby. Během oslav významných svátků mají lidé tendenci navracet se k symbolickému centru života a snaží se trávit čas se svojí rodinou. Během svátků dochází ke vzpomínání, připomínání a vyprávění různých příběhů. Sváteční čas je prostorem pro intenzivní kontakt a rozhovory. Dalo by se říci, že sváteční úkony sblížují živé a jejich předky (záleží však na fungování širší rodinné sítě). S časem svátků je spojen také fenomén obdarovávání, který představuje formu příslibu udržování dalších přátelských vztahů. Dalším svátečním specifikem je společné jídlo a pití, alkohol nevyjímaje.³¹

Kulturní dědictví představuje široký pojem, který zahrnuje kulturu národa nebo etnika a jeho projevy. Největší možnosti nabízí studium projevů související především s mezigeneračním předáváním hodnot, znalostí a dovedností. I když je kulturní dědictví vnímáno jako odkaz minulých generací, není jen statickým fenoménem - má potenciál růstu a rozvíjení se. Význam však lze hodnotit jen v souvislostech s minulostí a sociálním zakotvením.³²

Dnes již mnoho zvyků či slavností vůbec neznáme, o jiných jsme už někdy slyšeli, ale nevíme mnoho o tom jak, kdy nebo proč se slavily či dodržovaly. Ty poslední jsme si zachovaly, ale zároveň je často podrobily modifikaci, aby odpovídaly dnešním

²⁹ Srov. VÁLKA, Miroslav. *Sociokulturní proměny vesnice: moravský venkov na prahu třetího tisíciletí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. 224 s. Etnologické studie; 8. ISBN 978-80-210-3908-7. Str. 117.

³⁰ Srov. KARLOVÁ, Jana. *Slavnosti a rituály jako zpráva o obrazu světa*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2013. 189 s. ISBN 978-80-7465-076-5. Str. 121-123.

³¹ Srov. Tamtéž, str. 67-73.

³² Srov. KŘÍŽOVÁ, Alena, PAVLICOVÁ, Martina a VÁLKA, Miroslav. *Lidové tradice jako součást kulturního dědictví*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 311 stran. Etnologické studie; 19. ISBN 978-80-210-8081-2. Str. 207-208.

podmínkám. Navzdory tomuto skeptickému pohledu si slavnosti a tradice zachovaly svůj punc nevšednosti a schopnosti sblížovat.

1.5. Venkov součástí nynějšího života

Venkov se proměňuje a v mnohém i přizpůsobuje, na své atraktivitě však neztrácí. Pro mnohé lidi se naopak stává něčím, co pomáhá dostat jejich naplnění, čímž zároveň rozvíjí motivaci k setrvání ve venkovském prostoru.

Současná doba může být charakterizována tím, že k cíli vede mnoho cest a i malá příčina může způsobit nepředvídatelné následky, jelikož je vše provázáno více, než jsme si ochotni připustit. Spousta procesů se navíc děje současně. Na Českém venkově lze tyto změny pozorovat rok od roku. Krajina se neustále transformuje, mění se využití půdy ve prospěch nárůstu více přírodě blízkých typů. Na druhé straně se zemědělská půda transformuje v dálnice a obchodní zóny kolem měst a je jen otázka času, kdy podobný trend po vyplnění volných pozemků měst začne pronikat i na venkov. Můžeme pozorovat pokračující opouštění krajín související s úpadkem tradičního rurálního osídlení přecházejícího v migraci mladých obyvatel do měst za pracovními příležitostmi a službami. To má za následek ekonomickou nevýhodnost farem v okrajových často i neúrodných oblastech. Dalším trendem Evropské krajiny je vlna nové migrace na venkov, při níž venkov zažívá příliv takzvaných „neovenkovanů“, kteří pracují ve městě a na venkově bydlí a tráví svůj volný čas. Jejich motivace je různá - od atraktivity krás krajiny a venkovského prostoru po levnější bydlení, lepší vzduch a více prostoru. To vše je paradoxně promíseno se stavbou satelitních městeček. Další trend představuje vytváření nových krajín, čímž je myšleno projektování golfových hřišť, sjezdovek a jiných turistických atrakcí. Posledním trendem evropské krajiny je pokračující intenzifikace zemědělské výroby ve vhodných podmínkách s pomocí specializovaných strojů, technologií a koncentrace lidí. Tyto změny probíhají většinou souběžně.³³

Dnes na venkově žije asi čtvrtina populace České republiky. Nejedná se však o venkovany v pravém slova smyslu, jsou totiž většinou vázáni na města, kam dojíždějí za prací, proto nejsou od obyvatel měst příliš odlišní. Životní orientace není vytvářena v symbióze s přírodou. Ne všichni zůstávají na venkově v důsledku svého vlastního rozhodnutí. Často nemají jinou možnost, než zůstat. Staří lidé byli zvyklí na jiné poměry

³³ Srov. LAPKA, Miloslav. *Úvod do sociologie krajiny*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2008. 86 s. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 978-80-246-1595-0. Str. 62-65.

a současný svět jim jednoduše uniká. Venkov, který zchudl a zestárl, přesunul do měst většinu svých funkcí – služby, obchody, školy. Někteří lidé přesto stále preferují život ve venkovských sídlech a další část lidí z měst se k nim připojuje – zprvu občas, později natrvalo.³⁴ „*Venkov zůstává atraktivním svým prostředím, rozmanitostí krajiny, svou „tváří domova*“³⁵.

1.6. Typy současného venkovského prostoru

O českém venkovu se často mluví tak všeobecně, jako by byl ve všech koutech naší republiky stejný. To je ovšem mylná představa. Venkov nabízí různé možnosti, podoby či povahy. Současný charakter venkova, označení a základní rysy lze rozdělit mnoha způsoby. Publikace *Venkovy a venkované* je rozděluje do 8 kategorií.

První kategorií nese název **Rozvojový venkov** vyznačující se silným populačním i hospodářským růstem, vysokým rozvojovým potenciálem v oblasti lidských zdrojů, nižší mírou komunitního života a sociálních aspektů. Druhá kategorie je označena názvem **Nerozvojový sousedský venkov**, jehož charakterem je špatná občanská vybavenost a ekonomická slabost. Dochází v něm k rychlému populačnímu stárnutí. Vyskytuje se zde vysoká míra tradiční sociální kontroly venkovských komunit i sousedská sounáležitost. Třetí kategorií jsou **Moravské periferie**. Toto specifické označení zasahuje pouze na území historické Moravy a Slezska. Vyznačuje se především dobrou občanskou vybaveností obcí, avšak méně příznivými charakteristikami lidských zdrojů a slabým rekreačním potenciálem. Čtvrtou skupinou je **Vybavený moravský venkov**, jenž je opět čistě moravsko-slezským typem. Mezi jeho znaky se řadí velká vybavenost obcí, technická infrastruktura a veřejné služby, nejvyšší podíly rodáků i značná občanská angažovanost. Naopak turistiko-rekreační potenciál je nižší. Další pátou kategorií je **Problémový rekreační venkov**, který zahrnuje velkou část pohraničních oblastí doosídlených po druhé světové válce. Jsou to však turisticky atraktivní oblasti s vysokým podílem objektů „druhého bydlení“ neboli chalup. Z hlediska sociálního se tyto oblasti vyznačují nízkým indexem vzdělanosti a nejvyšší mírou nezaměstnanosti. Šestá skupina je označována názvem **Intenzivní rekreační oblasti**. Je to nejméně četný typ, pro něhož je charakteristický turistický ruch a s ním spojené aktivity jako dominantní a prosperující

³⁴ Srov. *Tvář naší země - krajina domova: [2. ročník konference o krajině : Praha a Půhonice 8.-11. října 2002]*. Lomnice nad Popelkou: Studio JB, c2002, 72 s. ISBN 80-86512-13-4. Str. 9-10.

³⁵ Cit. Tamtéž, str. 10.

hospodářské odvětví. Následující sedmou kategorií je **Strukturálně postižený venkov**. Tímto názvem je označována specifická oblast severních Čech, jejichž obce jsou dobře vybaveny technickou infrastrukturou a spoji veřejné dopravy. Rozvojový potenciál se však jeví nejnižší ve všech sférách rozvoje – v ekologických, ekonomických i sociálních. Poslední kategorie je nazývána jako **Neprofilovaný venkov**, jež vyplňuje zbylá území. Má nejasný charakter a nejistou budoucnost.³⁶

Bylo by chybou, kdybychom tvrdili, že venkov nemá budoucnosti co nabídnout. Sama krajina je vůči mechanistické civilizaci zranitelná, avšak venkov se ukazuje odolnější. Venkov vyvinul kulturní krajinu, o niž obyvatelé pečují a udržují v chodu její nové rovnováhy. Venkov není něco zastaralého, je to kulturní vynález.³⁷

1.7. Vliv měst rozšiřující se na venkov

Jedním z nejdůležitějších témat současného venkova je stálý a poměrně silný vliv měst a městské kultury. Proto i v této práci dostává téma městského vlivu svůj prostor.

Obrovské koncerny, banky a pojišťovny nechaly ve městech strhnout staré obytné domy a místo nich vystavěly obrovské „administrativní paláce“. Zákon o památkové péči totiž nevyjasnil, pro koho mají být obytné stavby zachovány. Staří lidé, sociálně slabší nebo mladé rodiny se díky tomu dostali do svízelných situací. Mnoho malých obchodů zaniklo. Město se stalo útočištěm pro sterilní, studenou a uniformní vrstvu. Drobná zákoutí byla zničena, nic malého už ve městě nemá místo - jen samé „superstavby“. Co když podobný vývoj čeká i vesnice!? Hospody jsou skupovány velkými pivovary a supermarkety jsou otevírány jeden za druhým. Nové projekty bytových výstaveb slouží k uložení či „vyprání“ peněz.³⁸

Venkovskému životu se nevyhýbají žádné problémy – odpady, škodlivé látky, hluk, znečištění vod, drogy a další. Představa zdravého života na venkově je tak narušována. Na venkově se však začalo nově uvažovat a je třeba, aby nezůstalo jen u zamýšlení.³⁹

³⁶ Srov. PERLÍN, Radim a HUPKOVÁ, Martina. *Venkovy a venkované: doprovodná publikace k výstavě ...* Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2010. 11 s., 19 složených l. ISBN 978-80-87147-27-6. List 4.

³⁷ Srov. *Tvář naší země - krajina domova: [2. ročník konference o krajině : Praha a Příhonice 8.-11. října 2002]*. Lomnice nad Popelkou: Studio JB, c2002, 72 s. ISBN 80-86512-13-4. Str. 14-15.

³⁸ Srov. GLÜCK, Alois et al. *Venkov má budoucnost*. Překlad Eva Hošková a Alois Slepíčka. 1. vyd. Praha: Brázda, 1992. 220 s. ISBN 80-209-0235-X. Str. 13-14.

³⁹ Srov. GLÜCK, Alois et al. *Venkov má budoucnost*. Překlad Eva Hošková a Alois Slepíčka. 1. vyd. Praha: Brázda, 1992. 220 s. ISBN 80-209-0235-X. Str. 15.

1.8. Obnova i rozvoj venkova

Venkov je nyní ve fázi, kdy se rozhoduje o tom, zda si zachová svoji jedinečnost nebo podlehne tlaku měst. Ačkoliv je vliv měst v předchozí kapitole vykreslen poměrně pesimisticky až depresivně, je jen na venkovu samotném, jak se situaci naloží a jak přijme další výzvy.

Charakteristickými rysy rodu Homo vůči životnímu prostředí jsou agresivita, expanzivnost a dominantní postavení, zároveň je podmínkou jeho existence kombinace přírodních zdrojů a kultury. Z napětí mezi jedinečností lidské kultury a přírodou sdílenou všemi formami života vyplývá i dnešní stav vztahu člověka a přírody. Ze souboje „Kdo s koho“ vychází rod Homo jako vítěz. I v budoucnu lze předpokládat růst významu kulturní složky na úkor vlivu životních podmínek.⁴⁰

Současný městský člověk registruje změnu ročních cyklů pouze, když plánuje dovolenou. Aktuální stav přírody nemá vliv ani na nabídku potravin včetně ovoce a zeleniny. Ani povodně, jenž v nedávné historii zasáhly naše území, nepřivodily kulturní kolaps, což dokazuje i skutečnost, že většinou obyvatel byly vnímány jako pozoruhodná „reality show“⁴¹

Již od devatenáctého století se objevují hnutí pro záchranu venkova. „Z hlubokého porozumění sociální a prostorové organizaci venkovského prostoru vyšel nápad Františka Cyrila Kampelíka (1805-1872), jehož spořitelny založené na vzájemné pomoci vesničanů – tzv. kampeličky – je dnes snaha vzkřísit opět k životu.“⁴² Lidé na venkově vynikají svým konzervatismem a smyslem pro odpovědnost za svůj domov, věrností k duchovním a kulturním tradicím, svou zakořeněností, proto je totalitní režimy považovali za nebezpečné, proto od druhé světové války vzniklo několik úderů proti venkovu. Již krátce po listopadovém obratu nastaly pokusy o návrat k evropským regionům, které nám jsou blízké svými postoji k venkovu již po staletí. Posupně byla provedena řada kroků. Založil se státní program obnovy vesnice, na jeho podporu vznikl nestátní Spolek pro obnovu venkova, ten inicioval zahájení každoroční soutěže Vesnice roku. Vizí těchto projektů je odstranění důsledků kolektivizace, boj se škodlivými bioekologickými i sociálně ekologickými dopady zemědělství, potýkání se s urbanizací, sekularizací a prohlubující se individualizací. Z komponent pro obnovu venkova nám však chybějí školy obnovy

⁴⁰ Srov. MATOUŠEK, Václav. *Čechy krásné, Čechy mé: proměny krajiny Čech v době industriální*. 1. vyd. Praha: Krigl, 2010. 381 s. ISBN 978-80-86912-36-3. Str. 318-319.

⁴¹ Srov. Tamtéž, str. 319-320.

⁴² Cit. BLAŽEK, Bohuslav. *Problémy a výhledy českého venkova: [statě z let 1990-1997]*. Libčeves: Škola obnovy venkova, 1997. 84 s. ISBN 80-238-2109-1. Str. 72.

venkova. Tento spolek se snaží o formulování strategie hnutí a měl by umožňovat lidem, kteří mají o věc hlubší zájem, aby se s jejich pomocí setkávali s odborníky na domácím i zahraničním poli a postupně se stávali jakýmsi kvalifikovanými mluvčími venkova. Obnova venkova by měla posílit pouto místního společenství k lokalitě.⁴³

O tom, co venkov potřebuje, rozhodují většinou úředníci či architekti ve městech, kteří venkov podceňují nebo neznají. Venkov však nepotřebuje další vyhlášky rozhodující o tom, jak na venkově žít. Venkov ze všeho nejdříve potřebuje obnovit své sebevědomí tak, aby se zase začal znovu řídit svým „selským rozumem“ a nemusel jen dohánět město. Venkovské nápady a místní prostředky by měli pomáhat řešit lokální problémy, které budou vyřešeny ku prospěchu nikoliv ke škodě. Urbanismus, zabývající se utvářením a rozvojem sídelních útvarů, přehlíží venkov už ve svém názvu – „urbs“ tj. město – jako by venkov jen dozrával, než se z něj také stane město. Venkov by si však měl svoji povahu zachovat, nemusí se přeci chtít nutně vyrovnat městu. Na venkově je na rozdíl od města stále čitelný přechod mezi interiérem a exteriérem. Město díky svým lidským výtvarům jako je osvětlování či vytápění, ničí rozdíl mezi exteriérem a interiérem. Navíc je oslabován dopad střídání dne a noci, čímž se člověk od přírody stále více vzdaluje. Příroda na venkově ovlivňuje průběh dne měsíce i celého roku. Všimavým a zkušeným pohledem na nebe jsou zodpovídaný otázky po blízké i vzdálenější klimatické budoucnosti a přírodní kataklyzmata naneštěstí pro venkov velmi často nepředstavují jen informaci z médií. Každý rok na venkově je jiný.⁴⁴ „Venkov umí být co nejvíc nezávislý na civilizaci a kultuře, město chce být co nejvíc nezávislé na přírodě.“⁴⁵

Návrat demokracie a svobody rétoriku města vůči venkovu příliš nepolidštil.⁴⁶ „Na vesnici najíždějí výmluvní dealeri s hrnci za cenu aut a s auty za cenu domů, politici tu slibují hory doly, ale jen před volbami, obratní zástupci firem se sídlem ve městě skupují pozemky a pak na nich nechávají za státní dotace dělat lidi z města.“⁴⁷ Ne všechno co venkov vytvořil je správné, nemělo by však docházet k vydávání příruček o tom, jaké mají být na vesnici materiály, tvary, barvy, výšky, střechy či okna.⁴⁸

⁴³ Srov. BLAŽEK, Bohuslav. *Problémy a výhledy českého venkova: [statě z let 1990-1997]*. Libčeves: Škola obnovy venkova, 1997. 84 s. ISBN 80-238-2109-1. Str. 72.

⁴⁴ Srov. Tamtéž, str. 13-16.

⁴⁵ Cit. Tamtéž, str. 22.

⁴⁶ Srov. Tamtéž, str. 15.

⁴⁷ Cit. BLAŽEK, Bohuslav. *Problémy a výhledy českého venkova: [statě z let 1990-1997]*. Libčeves: Škola obnovy venkova, 1997. 84 s. ISBN 80-238-2109-1. Str. 15-16.

⁴⁸ Srov. Tamtéž, str. 15-17.

Protivníkem venkova a jeho politiky není město, ale úředníci. Vstup do EU se v mnoha situacích mohl a může venkovu jevit jako „spiknutí úředníků“.⁴⁹

V naší zemi, kde divočina takřka není, by venkov měl představovat protiváhu, která pomáhá hojit rány civilizace, jako je obnova půdy, vody, vzduchu a života celkově. Záchrana a trvalé udržování ekosystémů se stávají nejnaléhavějším úkolem českého venkova.⁵⁰

Nenahraditelnost venkova nespočívá pouze v tom, že je zdrojem obživy. Ekosystém je s člověkem spjat nejen materiálně, ale i duševně a umožňuje tak člověku žít v symbióze s přírodou – ne jen jako uživateli, ale i jako spolutvůrci. Při katastrofách režírovaných přírodou i člověkem, má venkov větší schopnost pokračovat ve svém dalším životě.⁵¹

Venkov se často stává místem úniku, mnoho lidí jej využívá pouze jako jakousi „zelenou kulisu pro život“. Tato idyla však bývá v poslední době narušena domy dosahující obrovských rozměrů obehnané neprůhlednými ploty, nemají nic společného s venkovem a dokonce ani s městem. Jsou to domy, které jsou na místech, které vybral developer a vystavěl architekt tak, aby tam lidé mohli žít své sobecky individualistické životy. Peší pohyb dávající prostor neformálnímu setkávání je omezen na minimum – nákupy se obstarávají v dalekém hypermarketu, odkud se autem přijede vraty až do garáže, z níž už je vstup přímo do domu.⁵²

Chatařství a chalupářství na venkově ani dojíždění venkovanů za prací, vzděláváním a zábavou do měst není českou kulturní kuriozitou, ale schopnost a chuť pobývat v obou těchto světech zároveň a jeden doplňovat druhým.⁵³

Obnova venkova by neměla být chápána jako návrat k nějakému datu, jako když instituce rozhodují o uvedení památky do stavu, který měla v určitém roce. Obnova venkova by měla být návratem k základnímu principu bytí venkova s ohledem na neustálý proces obnovy sebe sama, který probíhá tím lépe čím méně je k němu potřeba specialistů a čím více ji iniciuje sám ekosociální systém. Vyvážené žití by mělo představovat stav, kdy ničeho příliš nepřibývá ani nic nadbytečně nemizí. O tom, co je rozumný vývoj a co

⁴⁹ Srov. Tamtéž, str. 167.

⁵⁰ Srov. Tamtéž, str. 17.

⁵¹ Srov. Tamtéž, str. 20-21.

⁵² Srov. BLAŽEK, Bohuslav. *Venkovy: [anamnéza, diagnóza, terapie]*. 1. vyd. [Brno]: ERA, ©2004. 184 s. ISBN 80-86517-90-X. Str. 21-22.

⁵³ Srov. Tamtéž, str. 22.

nikoliv, nelze vždy rozhodnout na první pohled - často je k relevantnímu zhodnocení zapotřebí i mnohaletý odstup.⁵⁴

Velké množství spolků, farních společenství, knihoven, vzdělávacích institucí pro venkov a silná politická agrární strana, měly na venkově za následek velké množství přirozených mluvčích. Na venkově tedy nechyběli spisovatelé, básníci, výtvarníci, statkáři, ale ani odborníci či politici. Navzdory posměchu na adresu venkova se uměli obhájit nebo se dokonce dostat do popředí zájmu a obdivu společnosti. Nástup nacistické a následně komunistické moci všechny zmíněné formy občanské společnosti soustavně potlačoval nebo likvidoval. Venkov dnes nepotřebuje obnovu materiálních statků, venkov potřebuje podporu v obnovení „selského rozumu“, obnovu veselého života i kritického myšlení a schopnosti vyjednávat.⁵⁵

Možná, že je dobře, že je venkov konfrontován s novými situacemi či problémy. Vždyť právě díky nim se může rozvíjet a stávat silnějším. Zastavení času totiž cílem venkova být nemá.

1.8.1 Program obnovy vesnice

Od roku 1991 se začíná uplatňovat Program obnovy vesnice. Jelikož byl význam venkova v předešlých letech podceněn, došlo k chátrání, devastaci a fyzické zkáze řady objektů. Ovlivněny dále byly i původní historicky vzniklé kultury, došlo k narušení krajinného prostředí i sociální degradaci. Jednostranně zaměřená hospodářská činnost společně s likvidací soukromého sektoru vedla k úbytku pracovních příležitostí a dále vyústila v nevyrovnanost demografické struktury obyvatel s převahou starých lidí. Nedostatečné spojení se střediskovými obcemi a nejbližšími městy, nevhodná zástavba v přirozeném spojení s venkovskou krajinou, snížení produkční schopnosti půdy v důsledku centrálně řízeného zemědělství - tyto a další vzniklé problémy vyžadují zvýšenou pozornost a řešení. Je tedy nutné zastavit proces devastace venkova a přistoupit k jeho obnově. Základním a nutným předpokladem se proto stává iniciativa a ochota obyvatel vesnic jak v oblastech finančních tak pracovních. Program však počítá i s možností finanční podpory z vyšších územních celků.⁵⁶

⁵⁴ Srov. BLAŽEK, Bohuslav. *Venkovy: [anamnéza, diagnóza, terapie]*. 1. vyd. [Brno]: ERA, ©2004. 184 s. ISBN 80-86517-90-X. Str. 161-163.

⁵⁵ Srov. Tamtéž, str. 166.

⁵⁶ Srov. SCHOLLAROVÁ, Věra. *Program obnovy vesnice: kulturně společenská část*. Praha: Regis, 1992, 36 s. ISBN 80-7068-046-6. Str. 8-10.

Zájem o zapojení do programu je nutné konfrontovat jak s finančními tak personálními možnostmi obce. Odrazovým můstkem jsou fungující sdružení, jako například Sokol, Myslivci, Hasiči. Důležité je i zapojení samotných občanů. Spolek pro obnovu vesnice sehrává velkou roli. Jednak je přímým představitelem obyvatel obce, který spolupracuje s projektantem a zároveň kontroluje jeho práci. Spolek by měl reprezentovat zájmy obyvatel. Schvalování návrhů má být věcí veřejné diskuze.⁵⁷

„Program obnovy vesnice se zabývá možnostmi revitalizace venkova po stránce nejen hospodářské a ekologické, ale i společenské, tedy jako svébytné společenské buňky a kulturního fenoménu.“⁵⁸

Návrh místního programu by měl zahrnovat náklady na jednotlivé akce i možnosti jejich financování. *„Místní program je otevřený dokument s horizontem minimálně 5 let a s možností řešení až 10 let.“⁵⁹* Prostředky k financování jsou k dispozici buď u okresního úřadu, nebo u státních případně i nestátních institucí (ministerstva, státní fondy, nadace a podobně). V další fázi přichází na řadu zřizovatel, který s těmito prostředky disponuje a rozhoduje o nich zcela samostatně. Program obnovy venkova je zacílen zejména na osvětové, kulturní i společenské akce - jako jsou například výstavy o historickém vývoji a navrhovaném rozvoji obce, obnovení místní kroniky, zpracování a publikování místních pamětihodností, vydávání místního zpravodaje, činnost spolků, hnutí i zájmových organizací spojených s obnovou vesnice a krajiny, vydávání periodik a účelových publikací zaměřených na obnovu vesnice. Dále na rozvoj hospodářství obce, pod čímž si můžeme představit zvýšení úrovně a rozvoj různých forem zemědělské činnosti včetně místního zpracování zemědělské produkce, obnovu řemesel, obchodu, služeb a podnikání, stabilizaci obyvatelstva prostřednictvím zvýhodněných podmínek bydlení pro mladá manželství a pracovníky potřebných profesí. Další zacílení se týká úpravy veřejných prostranství, zkvalitnění občanské vybavenosti a technické vybavenosti obcí. Tento sektor zahrnuje nejružnější dostavby – ať už energetických objektů, sítí, veřejného osvětlení, zabezpečení telekomunikační a informační techniky, zlepšení dopravních poměrů, zřizování přechodů a cyklistických cest, úpravy návší a veřejných prostranství s použitím tradičních přírodních materiálů včetně vhodné zeleně, rekonstrukce či výstavby pěších cest, obnovu vodních ploch a objektů s nimi spojených, obnovu či rozšíření týkající se zejména školství, zdravotnictví, péče o staré občany, děti a mládež, kulturu, tělovýchovu,

⁵⁷ Srov. PERLÍN, Radim. *Program obnovy vesnice: metodická publikace*. Praha: Výzkumný ústav pozemních staveb, 1993, 63 s. Vesnice. ISBN 80-85124-72-6. Str. 8-11.

⁵⁸ Cit. Tamtéž, str. 18.

⁵⁹ Cit. Tamtéž, str. 13.

cestovní ruch, spolkové činnosti, obchod a služby. Dále se Program zaměřuje na zachování, obnovu a udržování venkovské zástavby jako je obnova veřejných budov, obnova obytných domů, rekreačních objektů i hospodářských stavení, které charakterizují místní prostředí a tradice, jež jsou dokladem lidového stavitelství. Také by se tyto akce měly zaměřovat na nápravu architektonických a stavebních nešvarů, odstranění cizích prvků a docílení souladu ve výrazu obce. Dalším z cílů je ochrana a obnova kulturní krajiny v katastrálním území, což znamená novou organizaci pozemků vedoucí k efektivnímu využívání půdního fondu v souladu s ekologickými požadavky - budování lokálních systémů ekologické stability a zelených pásů k ochraně před vodní i větrnou erozí, ochranu místních biotopů, obnovu propustnosti krajiny spojené s budováním pěších a cyklistických cest, vyhlídek, obnovení polních a silničních stromořadí, břehových prostorů a vodotečí, podchycení a obnova pramenů.⁶⁰

⁶⁰ Srov. PERLÍN, Radim. *Program obnovy vesnice: metodická publikace*. Praha: Výzkumný ústav pozemních staveb, 1993, 63 s. Vesnice. ISBN 80-85124-72-6. Str. 13-15.

2. Život v Benešově u Semil v minulosti a současnosti

2.1. Základní informace o obci Benešov u Semil

Pro někoho, kdo Benešov u Semil nezná osobně, může být těžké vytvořit si o něm konkrétnější představu. Tato kapitola má proto za úkol vytvořit přehled o základních dispozicích a podobách této obce a tím doplnit či rozšířit iluze, jež vytvoří následující kapitoly.

Obec Benešov u Semil je položena na jižním svahu Benešovského vrchu, jehož nejvyšší bod dosahuje výšky 567 m. n. m a nabízí pohled na hřebeny Krkonoš, Ještěd, Tábor, Kozákov a Kumburk.⁶¹

Výškový rozdíl obce, činí na necelých třech kilometrech 236 metrů. Přírozenou jižní hranici obce tvoří řeka Jizera s malebnými zákoutími, do níž se vlévá všech šest benešovských potoků.⁶²

Podle údajů z ledna 2017 má obec 873 obyvatel⁶³. Rozloha obce činí 546 hektarů. Památkami, kterými se obec může pyšnit, jsou kamenný kříž z roku 1788, dvě výklenkové kapličky z devatenáctého století, pomník Mistra Jana Husa z roku 1901 a několik roubených stavení podkrkonošského typu. Nachází se zde obecní úřad, základní a mateřská škola a dokonce i speciální škola pro osoby s kombinovanými vadami sídlící ve vile „Tereza“ – nedaleko bývalé továrny. Na hranici s obcí Bystrá se nachází unikátní dřevěný krytý most spojující břehy řeky Jizery.⁶⁴

„Benešov u Semil je členem svazku obcí Mikroregion Pojizeří, územně spadá do okresu Semily a Libereckého kraje a je členem Euroregionu Nisa. Od nejbližšího regionálního centra, města Semily, je vzdálena 3 kilometry.“⁶⁵

V listinách byla obec vždy označována pouze jako „Benešov“. Až počátkem dvacátého století se začal používat rozlišující přívlastek „nad Jizerou“. Následovala změna

⁶¹ Srov. Benešov u Semil: Oficiální internetové stránky pojizerské obce. *Benešov u Semil* [online]. Public4u.cz, 2017 [2017-02-12]. Dostupné z: <http://www.benesovusemil.cz/>

⁶² Srov. HOLUBIČKOVÁ, Lenka. *Jak šel život, aneb, Benešov u Semil ve století dvacátém*. [Benešov u Semil]: Lenka Holubičková, [2003]. 198 s. ISBN 80-239-1829-X. Str. 6.

⁶³ Srov. Český statistický úřad. *Počet obyvatel v obcích: k 1.1. 2017* [online]. Integrovaný operační program, 2017 [2017-05-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112017>

⁶⁴ Srov. Benešov u Semil: Oficiální internetové stránky pojizerské obce. *Benešov u Semil* [online]. Public4u.cz, 2017 [2017-02-12]. Dostupné z: <http://www.benesovusemil.cz/>

⁶⁵ Cit. Tamtéž.

na přívlastek „u Semil“, který byl zprvu velmi neoblíbený, avšak posléze se stal součástí oficiálního názvu.⁶⁶

2.2. Historie a vývoj do současné podoby obce Benešov u Semil

Benešov u Semil byl stejně jako jiné obce ovlivněn důležitými historickými událostmi, které psaly dějiny. Ale byly to ne jen obecné milníky, ale i vlastní jedinečná a bohatá benešovská historie, která tvarovala podobu obce. Její nejdůležitější a nejzajímavější části nabídne právě tato kapitola.

Ačkoliv není známo, kdo a kdy Benešov založil, víme, že vždy patřil k semilskému panství. V osmém svazku Nadační knihy (Libri Erectionum) mapující období od roku 1358 do druhé poloviny patnáctého století, je zaznamenána tato důležitá informace: „*Roku 1411 učinil Jarek ze Železnice a Pecky štědré nadání klášteru v Jablonném, a to 20 kop ve vesnicích Benešov a Bystrá na udržování dominikánského kláštera v Jablonném pod Ještědem.*“⁶⁷ Jarek ze Železnice a Pecky byl spřízněn s pány z Lemberka, kterým počátkem čtrnáctého století patřily Semily a Sytová. Po vymření jejich rodu připadly Semily a tedy i Benešov právě Jarkovi ze Železnice, jež byl jedním z českých pánů usilujících o omezení moci krále Václava IV. Zároveň patřil k příznivcům církve - sám byl věrný katolík, s čímž měl v době husitských bouří nemalé potíže. První jména obyvatel obce jsou zaznamenána až v registru „Berní panství Semily a Navarov“ vztahujícímu se pravděpodobně k roku 1562.⁶⁸

Název obce Benešov lze nalézt i na státní objednávku vzniklé Müllerově mapě Čech z roku 1720.⁶⁹

Patent o reformě pozemkové daně, který vydal v dubnu 1785 Josef II, nařizoval zaměření a zobrazení všech úrodných pozemků uvnitř obcí. Ačkoliv toto měření zajišťoval

⁶⁶ Srov. HOLUBIČKOVÁ, Lenka. *Jak šel život, aneb, Benešov u Semil ve století dvacátém*. [Benešov u Semil]: Lenka Holubičková, [2003]. 198 s. ISBN 80-239-1829-X. Str. 6.

⁶⁷ Cit. HOLUBIČKOVÁ, Lenka. *Šest století v nás, aneb, Benešov u Semil 1411-2011*. Benešov u Semil: Obecní úřad Benešov u Semil, 2011. 269 s. ISBN 978-80-260-0271-0. Str. 7.

⁶⁸ Srov. HOLUBIČKOVÁ, Lenka. *Místopis obce Benešov u Semil*. [Benešov u Semil]: Lenka Holubičková, 1999. 189 s. ISBN 80-239-1830-3. Str. 8.

⁶⁹ Srov. HOLUBIČKOVÁ, Lenka. *Šest století v nás, aneb, Benešov u Semil 1411-2011*. Benešov u Semil: Obecní úřad Benešov u Semil, 2011. 269 s. ISBN 978-80-260-0271-0. Str. 7-10.

pouze rychtář a obecní starší, jsou tyto záznamy důležité, jelikož jsou prvním zaznamenáním hranic obce a tehdejších cest.⁷⁰

Díky soupisu daňových povinností v Českém království z roku 1657 víme, že se v Benešově nacházelo „...dvanáct selských usedlostí, sedm větších chalup, třináct chalup zahradníků a dvě usedlosti byly pusté“⁷¹ Za již moderní sčítání lidu se označuje to z roku 1857 a rok 1869, kdy bylo rozhodnuto, že se sčítání uskuteční každých pět let. Od roku 1833 do roku 1900 se počet domů i obyvatel v obci téměř zdvojnásobil (z 857 obyvatel na 1525; ze 119 domů na 212). Nárůst počtu obyvatel se stále mírně navyšoval až do roku 1945, poté až do roku 2001 klesal.⁷² Podle údajů z roku 2017 má obec 873 obyvatel.⁷³

Když přišla první světová válka, nevyhnula se ani životům benešovských obyvatel a rodin. Povolání byli téměř všichni práceschopní muži. O práci v hospodářství se tak museli postarat ženy, děti a výminkáři. Rodinám byla poskytována finanční podpora, ale jak se válka vlekla, bylo čím dál tím těžší sehnat i to nejjzákladnější. Byli odvedeni téměř všichni koně. Hlad vládl jak u obyvatel v zázemí tak u vojáků na frontách, kteří se přicházeli léčit se zraněními a přinášeli stresující zážitky a také nemoci. O neúspěšných bitvách bylo zakázáno hovořit. Vlastenecké projevy byly považovány za vlastizradu. Politický i sociální život zanikl, děti navštěvovaly školu jen výjimečně a v posledním roce války se přidala neúroda. V naší obci si válka vyžádala více než padesát mužů. Zdravotní stav obyvatel byl velmi špatný. V říjnu 1918 navíc i Benešov zasáhla epidemie španělské chřipky, následně břišního tyfu a neštovic.⁷⁴

Zdánlivě klidný život v protektorátu byl pozvolna a systematicky Němci oklešťován jedním diskriminačním nařízením za druhým. Jako rukojmí byl 1. září 1939 gestapem zatčen starosta František Dolenský (z koncentračního tábora Buchenwald se vrátil v prosinci 1943). Zatčených a intervenovaných osob bylo nemalé množství. V Benešově i blízkém okolí byly organizovány odbojové organizace, které toužily po konkrétní formě odporu - začaly tedy stavět úkryty pro zbraně a případné pronásledované. O těchto akcích však vědělo velké množství lidí a bylo jen otázkou času, kdy dojde k vyražení. Následovalo zatýkání a v mnohých případech i odsouzení. V polovině roku 1941 byla

⁷⁰ Srov. HOLUBIČKOVÁ, Lenka. *Šest století v nás, aneb, Benešov u Semil 1411-2011*. Benešov u Semil: Obecní úřad Benešov u Semil, 2011. 269 s. ISBN 978-80-260-0271-0. Str. 12.

⁷¹ Cit. Tamtéž, str.. 27.

⁷² Srov. Tamtéž, str. 27-30.

⁷³ Srov. Český statistický úřad. *Počet obyvatel v obcích: k 1.1. 2017* [online]. Integrovaný operační program, 2017 [2017-05-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112017>

⁷⁴ Srov. HOLUBIČKOVÁ, Lenka. *Šest století v nás, aneb, Benešov u Semil 1411-2011*. Benešov u Semil: Obecní úřad Benešov u Semil, 2011. 269 s. ISBN 978-80-260-0271-0. Str. 125-127.

výroba v „Podmošenské“ továrně omezena na minimum. Přes 270 dělníků muselo opustit svoji práci - 160 z nich bylo vybráno na práci v Říši (nejčastěji na práci do Sudet). Občas se díky propustkám mohli psychicky vyčerpaní (v důsledku odloučení, tvrdých pracovních podmínek a méněcenného postavení v nepřátelském prostředí) podívat domů.⁷⁵

Roku 1944 byla škola pronajata a sloužila jako ubytovna tábora firmy Junkers. Na obecním úřadě musely být odevzdány veškeré máselnice a odstředivky na zpracování mléka, aby nebylo možné tajné stloukání másla a nebyly kráceny dodávky mléka pro Říši. Na nucené práce museli odejít učitelé i žáci ze zrušených škol z celého okolí.⁷⁶

V polovině dubna 1945 byly „Na Hlínách“ shozeny tři časované bomby německými letadly. Bomby však nevybuchly. V březnu 1945 přišel do Benešova oddíl Vlasovců, jejich úkolem bylo budování zátaras před Rudou armádou. Němci se na ně však příliš spoléhat nemohli, spolupracovali totiž s partyzány, mnozí k nim dokonce přeběhli. 7. Května 1945 odjela německá vojenská posádka a zbytek civilních Němců. Ani naše obec nebyla výjimkou a vedle hrdinů se během války objevili udavači, překupníci a zloději, se kterými byly po válce vedeny soudy, které mnohdy skončily nelítostnými tresty.⁷⁷

Návrh na založení místní Organizace komunistické strany (v Benešově) přišel už v únoru 1922. Tehdy měla strana 38 členů. Činnost byla řízena výborem scházejícím se každý týden. Tvrzení o utiskování členů v období první republiky pro Benešov neplatilo. Benešovští komunisté byli nejaktivnější v okrese. Věnovali se ne jen politickým činnostem, ale také kultuře a sportu. Během okupace se jich několik zapojilo do šíření Rudého práva a předávání stranických informací. Ihned po válce začali pracovat na rozšíření počtu členů a ten rychle stoupal. Když komunisté roku 1948 nastoupili do čela vlády, museli v Benešově „...ti, kteří se stali brzdou socialistického vývoje, odejít, ať se jim to líbí či nikoliv“.⁷⁸ Je neuvěřitelné, jak pár lidí najednou mohlo získat tak velkou moc a jak tvrdě mohli zasahovat a zasahovali do životů svých sousedů. S přibývajícimi roky narůstala členská základna. Ačkoliv se po dlouhých čtyřiceti letech komunistický režim zhroutil, za dalších dvacet let Komunistická strana Čech a Moravy označuje sama sebe za pojistku demokracie a ve volbách do Parlamentu České republiky v roce 2010 získala v Benešově více než deset procent hlasů.⁷⁹

⁷⁵ Srov. HOLUBIČKOVÁ, Lenka. *Šest století v nás, aneb, Benešov u Semil 1411-2011*. Benešov u Semil: Obecní úřad Benešov u Semil, 2011. 269 s. ISBN 978-80-260-0271-0. Str. 132-136.

⁷⁶ Srov. Tamtéž, str. 91.

⁷⁷ Srov. Tamtéž, str. 136-138.

⁷⁸ Cit. Tamtéž, str. 145.

⁷⁹ Srov. Tamtéž, str. 143-145.

2.2.1. Kolektivizace v Benešově u Semil

Agitátoři přesvědčující zemědělce ke vstupu do družstva, se objevili již začátkem dubna 1949. První z nich však v obci neuspěl - nepřesvědčil ke vstupu nikoho. S tím se samozřejmě předseda MNV nesmířil a svolal schůzi, na níž byl sestaven přípravný výbor pro založení JZD. Složení výboru bylo schváleno, samotná kolektivizace však ještě nezačala. V dubnu 1950 představitelé obce poslali plán stavebních investic v JZD s tím, že JZD ještě není. Obratem přišlo nařízení, aby se o jeho založení aktivně přičinili. Jelikož s přesvědčováním již v předešlých pokusech neuspěli, došlo na nátlak. Z jara roku 1951 přidělili některým větším rolníkům neobdělávanou půdu, která patřila k vyhořelému statku rodiny Václavíkovy. Rolníci měli své práce nad hlavu a stihnout zabezpečit další půdu, bylo nemožné. To však nebral nikdo v potaz, rolníci naopak obdrželi nové rozpisy s navýšením povinných dodávek obilí, masa i dalších produktů. Za nesplnění dodávek hrozilo zabavení zásob, pokuty nebo dokonce vězení.⁸⁰

Po mohutné náborové akci vstoupili v roce 1952 do JZD téměř všichni. Schůze ustavující JZD se v obci konala v srpnu 1952. Její náplní byla volba představenstva a členů dozorcí rady. Společná práce na zcelených pozemcích začala prakticky ihned, k rozorání mezí došlo už na konci srpna. Hlavním lákadlem ke vstupu do družstva bylo využívání techniky. Traktor, který byl však Benešovu přidělen, byl záhy odvezen do jiné obce, kde se ho již nechtěli vzdát. Další lákadlo představovalo přednostní přístup k hnojivům, tyto sliby se však také nedočkaly svého naplnění.⁸¹

Následující akce měla sloučit ustájení skotu. Komise sečetla a sepsala dobytek a došla k výsledku čítající 270 kusů. Následně bylo rozhodnuto o ustájení. Dojnice a mladý skot byl ustájen bez problémů, ale prasata, koně a tažní voli byli ustájeni jen velice obtížně, jindy nebyly návrhy na ustájení dodrženy vůbec. Klub KSČ došel k přesvědčení, že družstevníci neprojevili schopnost organizace a je nutno jim pomoci. Přišlo tedy rozhodnutí, že je třeba zajistit stavbu kravína. Příprava na položení základů i stavba začala svižně, až měnová reforma a slova Antonína Zápotockého o nedůvěře v zemědělská družstva vedla k hromadnému vystupování z JZD. V Benešově podalo odhlášky zhruba 85% zemědělců. Stavbu kravína tyto události zcela zastavily. V květnu 1955 kdosi proboural kravínu protilehlé zdi, později se zjistilo, že pachatelkou byla Božena Matěchová, která tímto způsobem chtěla problém vyřešit. Soud této ženě udělil trest šesti

⁸⁰ Srov. HOLUBIČKOVÁ, Lenka. *Šest století v nás, aneb, Benešov u Semil 1411-2011*. Benešov u Semil: Obecní úřad Benešov u Semil, 2011. 269 s. ISBN 978-80-260-0271-0. Str. 250-251.

⁸¹ Srov. Tamtéž, str. 251-252.

měsíců s podmíněným odkladem a povinnost úhrady škody i soudních výloh. Na její čin se však vztahovala amnestie prezidenta a podmíněný trest jí tak byl prominut. JZD v Benešově ustalo se svou činností, a proto mu byl soudně ustanoven opatrovník, který měl družstvo zastupovat. Nová agitační akce se uskutečnila v letech 1955-1958. V srpnu 1956 do JZD vstoupilo sedmnáct rolníků se 118 hektary, což představovalo pouhých 31% zemědělské půdy v obci. Obec dostala příslib, že na dokončení kravína bude uvolněn potřebný materiál. Jeho dostavba se však povedla až za další tři roky - tedy v srpnu 1959.⁸²

V lednu 1962 došlo ke sloučení JZD Benešov, Příkrý a Škodějov. Tato družstva utvořila Jednotné zemědělské družstvo Zdar mající hlavní sídlo v Příkrém. Některé plodiny jako zelí, len, kmín nebo jahody byly ztrátové. V celém „Zdaru“ proto došlo k výstavbám, rozšířením a modernizaci, bylo zrušeno pěstování některých plodin a zrušen byl i chov prasat. V září 1975 proběhla jedna z posledních náborových akcí, která měla přesvědčit posledních sedm soukromých hospodářů. V listopadu 1975 bylo JZD Zdar sloučeno s JZD Jesenný a JZD Semily – nové družstvo dostalo název JZD Jizeran mající sídlo v Semilech.⁸³

„Po roce 1990 se o podíl na majetku přihlásilo 900 oprávněných osob a víc než 40 z nich začalo hospodařit samostatně.“⁸⁴ Podíl půdy, na níž se hospodaří, klesl o 18% a výrazně klesly i počty pracovníků. Dnes na pozemcích spadajících do katastru obce hospodaří Agrocentrum Jizeran Semily a od dokončení velkokapacitního kravína v Příkrém nemá benešovský kravín využití.⁸⁵

2.3. Kolora

Nově přicházející lidé i samotný provoz továren proměňoval atmosféru i podobu obce. Benešov se jejich vlivu, mnohdy i s jejich pomocí, přizpůsobil. Když dnes jedeme po trase Semily - Sytová, vidíme více zaniklých podniků. Dvěma z nich jsou právě rozsáhlé komplexy bývalých benešovských „textilek“, které opuštěně stojí a čekají na zázrak v podobě dalšího využití, ve který už věří jen málokdo.

⁸² Srov. HOLUBIČKOVÁ, Lenka. *Šest století v nás, aneb, Benešov u Semil 1411-2011*. Benešov u Semil: Obecní úřad Benešov u Semil, 2011. 269 s. ISBN 978-80-260-0271-0. Str. 252-254.

⁸³ Srov. Tamtéž, str. 254-255.

⁸⁴ Cit. Tamtéž, str. 255.

⁸⁵ Srov. Tamtéž, str. 255.

Budování textilních podniků na Semilsku se rozmohlo díky hlubokým údolím vodních toků. Pro Benešov se jednalo o řeku Jizeru. Vstup průmyslu do jednotlivých vesnic zásadně proměnil jejich tvář.⁸⁶

Železnice vybudovaná mezi Pardubicemi a Libercem otevřela možnosti pro rozvoj průmyslu v Pojizeří.⁸⁷

Význam Benešova u Semil se začal radikálně zvedat od sedmdesátých let devatenáctého století, kdy byla položena podél řečiště Jizery silnice ze Semil do Sytové. Dobrá dopravní obslužnost byla předpokladem úspěchu budovaných textilních továren.⁸⁸

Kolora 11 - V části obce Benešov u Semil nazývané Pod Mošnou začaly být v roce 1882 Františkem Matoušem budovány přádelny. Jednalo se o první „textilku“ na řece Jizeře.⁸⁹

Původní dřevěná budova shořela a v roce 1891 ji nahradila již zděná novostavba, k níž v roce 1901 přibyl velký tovární objekt, k němuž postupně narostly i další menší budovy. V roce 1908 bylo v závodě zaměstnáno přibližně 500 dělníků. Po smrti Matouše převzal vedení podniku jeho zeť prof. PhDr. Josef Horák - uznávaný vědec a odborný spisovatel. V hospodářských záležitostech však nebyl příliš zdatný, k těmto problémům se přidala finanční krize, v jejímž důsledku byl nucen majetek odevzdat do bankovní správy. Závod v Benešově spolu s ostatními závody z okolí odkoupily Mautnerovy textilní závody v Praze. Během války využívala prostory firma Junkers jako školicí středisko. Textilní stroje byly vystěhovány a z větší části rozbity. Po válce došlo k obnově textilní výroby pod národní správou, později byl podnik znárodněn a v roce 1946 začleněn pod národní podnik Pojizerské bavlnářské závody. V období mezi lety 1949-1955 spadl pod národní podnik Olešán a od roku 1958 závod začal vyrábět pod označením Kolora 11. Podnik prošel zásadní modernizací strojového parku a vnějšími i vnitřními stavebními úpravami. Po privatizaci získala závod firma Hybler, s r.o., která je jejím majitelem dodnes. Výroba

⁸⁶ Srov. NAVRÁTIL, Ivo a JAKUBEC, Pavel. *Semilsko*. Vyd. 1. Praha: Litomyšl, 2010. 76 s., [88] s. obr. příl. Zmizelé Čechy. ISBN 978-80-7432-054-5. Str. 38.

⁸⁷ Srov. *Sté výročí založení závodu Kolora 11 v Benešově u Semil: 1882-1982*. Semily: Komise pro dějiny závodů n.p. Kolora, 1982, 30 s.

⁸⁸ Srov. NAVRÁTIL, Ivo a JAKUBEC, Pavel. *Semilsko*. Vyd. 1. Praha: Litomyšl, 2010. 76 s., [88] s. obr. příl. Zmizelé Čechy. ISBN 978-80-7432-054-5. Str. 38-39.

⁸⁹ Srov. Tamtéž, str. 39.

fungovala ještě několik let po revoluci. V současnosti je provoz zastaven, areál je nabízen k prodeji či k pronájmu a čeká na své budoucí využití.⁹⁰

Kolora 12 - O dva kilometry dál proti proudu řeky Jizery v benešovské části Hradišťata byl v průběhu let 1894-1896 budován podnik Josefa Václava Hyblera. Semilský obchodník nejprve začal budovat vodní dílo a následně vystavěl budovy přádelny, tkalcovny, barvírny a tiskárny. Konečná podoba celého areálu pochází až z období po první světové válce. Na přelomu devatenáctého a dvacátého století zaměstnávala továrna okolo 350 lidí. V roce 1909 tu bylo zaměstnáno přibližně 600 dělníků. Hyblerův podnik vyhořel začátkem dubna roku 1909, ještě téhož roku došlo k přestavbě i znovu zahájení výroby. Obnovená textilka pak nabývala stále větších rozměrů.⁹¹

Během druhé vlny znárodnění v roce 1948 přešla továrna pod správu národního podniku Pojizerské bavlnářské závody a hned o rok později pod nově vzniklý národní podnik Olešán - bavlnářský závod v Košťálově. V roce 1955 se však tento podnik rozpadl a veškeré továrny připadly opět k národnímu podniku Pojizerské bavlnářské závody. Později byl podnik přejmenován na Koloru a provoz na Hradišťatech dostal označení Kolora 12. Takto fungoval až do roku 1989. Později byl stejně jako Kolora 11 (Pod Mošnou) privatizován firmou Hybler, s.r.o, které patří dodnes. Žádný z původních provozů dnes nefunguje, objekt slouží ke skladování zboží a je nabízen k prodeji či k pronájmu.⁹²

Oba objekty se nevyhnuly opakovanému trápení s povodněmi na Jizeře, avšak největší zkázu představoval požár, který v průběhu let postihl oba podniky. „*Není tajemstvím, že za požáry leckterých továrních objektů nestála s ohledem na výhodně uzavřené pojistky jenom pouhá náhoda.*“⁹³

Sortiment výroby byl velice pestrý, zahrnoval nejrůznější druhy přízí, tkanin a látek. Dále to byly nejrůznější flanely, krepky, podšívkoviny, dámské pláště i sportovní větrovky. Zahraniční vývoz byl zaměřen především na Velkou Británii, Jugoslávii, Belgii, Irák,

⁹⁰ Srov. *Textilnictví-fenomén pojizeří: KOLORA..aneb život v bavlně*. Muzeum a Pojizerská galerie Semily, 2015.

⁹¹ Srov. NAVRÁTIL, Ivo a JAKUBEC, Pavel. *Semilsko*. Vyd. 1. Praha: Litomyšl, 2010. 76 s., [88] s. obr. příl. Zmizelé Čechy. ISBN 978-80-7432-054-5. Str. 39.

⁹² Srov. *Textilnictví-fenomén pojizeří: KOLORA..aneb život v bavlně*. Muzeum a Pojizerská galerie Semily, 2015.

⁹³ Cit. NAVRÁTIL, Ivo a JAKUBEC, Pavel. *Semilsko*. Vyd. 1. Praha: Litomyšl, 2010. 76 s., [88] s. obr. příl. Zmizelé Čechy. ISBN 978-80-7432-054-5. Str. 39.

a Egypt. Dodávalo se ale i do dalších států z celého světa. Sortiment procházel částečnými změnami, ovlivněnými zpravidla aktuální poptávkou, základ však zůstával stejný.⁹⁴

2.4. Svátky a tradice v Benešově u Semil

Práce vyplňovala celý průběh roku našich předků, v církevním kalendáři se však skrývala řada svátečních dnů, které přinášely možnost na chvíli zapomenout na všední starosti a o běžných dnech se měli na co těšit. Naneštěstí se nedochovalo mnoho informací o tom, jak byly tyto slavnostní dny v Benešově organizovány.⁹⁵

Nejdůležitějším a největším svátkem jara i celého roku byly Velikonoce. Domácnosti zdobily posvěcené kočičky, pekly se jidáše a jedl se vaječný svítek s kopřivami. Chlapci běhali po vsi s dřevěnými řehtačkami, aby nahradili zvuk zvonů, jež odletěly do Říma. Nechyběly návštěvy kostela a velké rodinné sešlosti. Děvčata barvila vajíčka pro koledující mládence.⁹⁶

Dalším zvykem bylo pálení čarodějnic. Na kopci, který je opředen pohanskými mýty a místními označován jako „Hrad“, byla vytvořena veliká vatra, u níž se scházela celá vesnice. Tento vrch nabízel pohled na okolní kopce, kde hořely další vatry z nedalekých vesnic. Starší chlapci vyhazovali do vzduchu hořící březová košťata namočená ve smůle. Den na to se porovnávalo, které děvče na vdávání má před domem krásnější májku.⁹⁷

V Benešově nebyl kostel, jeho návštěvě tak musela předcházet cesta do Semil, Loukova nebo dokonce až do vzdálenějšího Bozkova. Z důvodu absence kostela zde neprobíhaly ani vesnické poutě. Až v roce 1921 padl návrh pro pořádání národní poutě v druhou červencovou neděli, po svátku Jana Husa. Tento nápad se s nadšením ujal. V domácnostech se pekly koláče a na sokolském hřišti se objevily různé atrakce - jako kolotoč, houpačky nebo střelnice – a stánky nabízející turecký med, perníky a další dobroty. Dnes už pouť připomínají jen posezení s dechovou hudbou.⁹⁸

Na svátek sousedské soudržnosti připadající na poslední neděli v září, se sjíždělo příbuzenstvo z širého okolí. Přípravy na něj trvaly někdy i celý týden – gruntovala se chalupa, vařilo se a peklo, aby si návštěva mohla odvést výslužku. Pro hospodáře znamenal

⁹⁴ Srov. *Textilnictví-fenomén pojizeří: KOLORA..aneb život v bavlně*. Muzeum a Pojizerská galerie Semily, 2015.

⁹⁵ Srov. HOLUBIČKOVÁ, Lenka. *Šest století v nás, aneb, Benešov u Semil 1411-2011*. Benešov u Semil: Obecní úřad Benešov u Semil, 2011. 269 s. ISBN 978-80-260-0271-0. Str. 70.

⁹⁶ Srov. Tamtéž, str. 70.

⁹⁷ Srov. Tamtéž, str. 70.

⁹⁸ Srov. Tamtéž, str. 70-71.

větší počet hostů poctu. Možná že se ještě nějaká domácnost najde, kde se dodnes pečou posvícenské koláče nebo martiny plněné mákem či povidly na takzvané Martinské posvícení, které se dříve v Benešově drželo.⁹⁹

V době před Vánoci se vždy v obci objevily v bílém oblečené Barbory a následně Mikuláš se svým doprovodem obdarovávající děti. Na Štěpána chodili benešovští muzikanti přát svým sousedům a Tři králové psali své „Kristus požehnej tomuto domu“ (K+M+B) nad dveře domů.¹⁰⁰

Období masopustu bylo vždy spojeno s tancovačkami. Velmi oblíbený byl maškarní bál, z kterého dnes zůstal jen dětský karneval.¹⁰¹ „*Postní období už dnes nedrží nikdo.*“¹⁰²

Svatba, nejdůležitější událost v lidském životě, často zaměstnala celou obec. Před jejím uskutečněním však bylo mnoho dalších nutností, jako zasnuby, tisk oznámení či pečení koláčků. Významnou funkci na svatbách zastával takzvaný družba, který řídil celý obřad a zároveň se staral o udržování zábavy. Nejstarší obecní matriční zápisy zmiňující funkci družby pocházejí z roku 1682. Civilní manželství a možnost rozvodu byly do praxe uvedeny v roce 1890. Otevřela se tím i cesta k dříve vzácným sňatkům z lásky. Zákon civilní sňatky povoloval, avšak Benešovští dávali přednost svatbám v kostele. První světová válka přinesla další novinu – takzvaný sňatek v zastoupení. V lednu 1951 padlo rozhodnutí o uzavírání sňatků na Místním národním výboru. Obec pro tyto obřady musela zřídit speciální místnost, do které nakoupila koberec, čtyři křesla, stůl a tři busty – Stalina, Lenina a Gottwalda. Zájem o sňatky na MNV v Benešově byl však nevalný. Od roku 2003 je možné uzavírat sňatky i na obecních úřadech, čehož i v Benešově čas od času budoucí novomanželé využívají.¹⁰³

Některé svátky či tradice fungují ve většinou pozměněné podobě dodnes, jiné prakticky zanikly. Lidé se dnes spíše uzavírají do svých domovů a pro setkávání s lidmi hledají jiné příležitosti. Někdy se tak objevují nové slavnosti, které vyhovují současné době a stávají se mnohdy tradičními.

⁹⁹ Srov. HOLUBIČKOVÁ, Lenka. *Šest století v nás, aneb, Benešov u Semil 1411-2011*. Benešov u Semil: Obecní úřad Benešov u Semil, 2011. 269 s. ISBN 978-80-260-0271-0. Str. 71.

¹⁰⁰ Srov. Tamtéž, str. 71.

¹⁰¹ Srov. Tamtéž, str. 71.

¹⁰² Cit. Tamtéž, str. Str. 71.

¹⁰³ Srov. Tamtéž, str. 72-73.

2.5. Spolkový a kulturní život obce

Spolkový život byl a je důležitou součástí života v obci. Spolky plní nejrůznější funkce a přejímají rozličné iniciativy.

Rušný spolkový život byl v Benešově pěstován vždy. Prvním významným spolkem, založeným v roce 1869, byl spolek divadelní. V roce 1884 byl založen Sbor dobrovolných hasičů, v roce 1892 následovalo založení Tělocvičné jednoty Sokol a v roce 1894 se několik zdejších mužů usneslo na založení Spolku vojenských vysloužilců. Cílem těchto „vojenských vysloužilců“ bylo především pěstování národní hrdosti. Roku 1899 byly založeny spolky Pojizerská včela a Družstvo pro zbudování a udržování pomníku Mistra Jana Husa. Dalo by se říci, že každý muž v té době byl aktivním členem hned několika spolků.¹⁰⁴

Ani dnes není činnost spolků bezvýznamná - nebýt jich, bylo by kulturní vyžití významně ochuzené.

Sbor dobrovolných hasičů (SDH)

Založení SDH v Benešově u Semil bylo zaznamenáno v pamětní knize kronikářem Vítem Hlavou. K založení sboru dala podnět rozsáhlost obce a časté požáry. O založení SDH v Benešově u Semil se jednalo už od roku 1882 k návrhu a schválení Stanov od Místodržitelství v Praze došlo až 5. 9. 1884. Sbor měl při svém založení 62 členů. V roce 1920 byla postavena hasičská zbrojnice naproti kempeličce, která sloužila až do roku 1964. Ta byla v roce 1974 zbourána. V roce 1961 byl položen základní kámen nové budovy, naproti základní škole. Tato nová požární zbrojnice byla slavnostně otevřena u příležitosti 80. výročí založení sboru a sjezdu rodáku a přátel Benešova v roce 1964. Tato stavba slouží dodnes a pro dnešní techniku již není plně vyhovující.¹⁰⁵

Benešovský SDH se podílí též na pracích pro obec. Jako tomu bylo například při převedení potoka před hasičskou zbrojnicí a za bývalým hostincem U Bachtíků do potrubí. Dále lze zmínit pomoc při výstavbě vodojemu na pitnou vodu, přemístění pomníku padlých, výstavba kabin a tanečního parketu na hřišti a další. Benešovský SDH je zařazen do výjezdového družstva na zavolání Záchranného sboru Semily. Aktivně se zúčastňuje hašení požárů a likvidace následků živelných pohrom v obci i v okolí. Družstvo mužů i žen

¹⁰⁴ Srov. HOLUBIČKOVÁ, Lenka. *Jak šel život, aneb, Benešov u Semil ve století dvacátém*. [Benešov u Semil]: Lenka Holubičková, [2003]. 198 s. ISBN 80-239-1829-X. Str. 7.

¹⁰⁵ Srov. SDH Benešov u Semil. *SDH Benešov u Semil* [online]. eStránky.cz, 2017 [2017-02-12]. Dostupné z: <http://www.sdhbenesovusemil.estranky.cz/>

je pravidelným účastníkem v soutěžích Jizerské a Podkozákovské ligy se střídavými výkony a úspěchy. Práce s mládeží byla až do roku 2003 na velmi dobré úrovni, plány a cíle však začal mařit nedostatečný počet dětí. V současnosti se opět pracuje na zlepšení této činnosti. SDH je i důležitým organizátorem nejrůznějších kulturních a společenských akcí. Jako příklad lze jmenovat hasičské plesy a dětské karnevaly, návštěvy divadel, přípravy programu během jarního svátku spojeného s „nocí čarodějnic“ a podobně.¹⁰⁶

Tělocvičná jednota Sokol

Tělocvičná jednota Sokol byla založena roku 1892 dvaceti mladými nadšenci. Zanedlouho po založení se začal spolek rozrůstat o nové členy a na počest založení bylo uspořádáno první veřejné cvičení. „*Slavnostní řeč na něm přednesl JUDr. Antonín Zeman (spisovatel Antal Stašek), který byl v roce 1893 jmenován čestným členem jednoty.*“¹⁰⁷ Cílem jednoty bylo organizování společných cvičení, společných výletů, trénování šermu, střelby na terč, jízdy na koni, na kole i na bruslích, plavání, tance, pořádání přednášek, založení pěveckého spolku, podporování ušlechtilé společenské zábavy a čtení vědeckých knih a časopisů. Své cíle začali členové Sokola plnit s velkým zápalem. Vybuodovala se knihovna, pořádaly se karnevaly, byl založen Sokol pro ženy i pro muže, o něco později i pro žactvo. Na jaře 1925 se začalo s budováním hřiště, které do té doby pro hromadná cvičení scházelo. Doba okupace i druhé světové války přinesla pro Sokola těžké podmínky, které se s jeho fungováním neslučovaly. Od roku 1948 probíhaly slučovací akce zdejší tělovýchovy, které vedly až k zániku této organizace.¹⁰⁸

V roce 1998 se sešel výbor pro znovuobnovení činnosti Sokola, který usiloval o vyřešení sporů týkajících se vlastnictví pozemků Sokola, tedy hřiště. Byla schválena dohoda o mimosoudní restituci pozemků a bylo zvoleno nové členstvo výboru. Horní část hřiště byla převedena na obec, která díky dotaci vybuodovala nový sportovní areál. Ačkoliv počet členů se pohybuje kolem čísla 35, zapojuje se Sokol do života v obci poměrně aktivně, ať už samostatně nebo ve spolupráci s jinými spolky. Mezi tradiční samostatně pořádané akce patří Velikonoční turnaj ve stolním tenisu, Pouťový turnaj v minikopané, Běh Benešov - Zlaté návrší, v domácích podmínkách pořádaný Turnaj ve vodním pólu

¹⁰⁶ Srov. Benešov u Semil: Oficiální internetové stránky pojizerské obce. *Benešov u Semil* [online]. Public4u.cz, 2017 [2017-02-12]. Dostupné z: <http://www.benesovusemil.cz/>

¹⁰⁷ Cit. HOLUBIČKOVÁ, Lenka. *Šest století v nás, aneb, Benešov u Semil 1411-2011*. Benešov u Semil: Obecní úřad Benešov u Semil, 2011. 269 s. ISBN 978-80-260-0271-0. Str. 208.

¹⁰⁸ Srov. Tamtéž, str. 208-210.

nebo Vánoční turnaj v šachu a dámě. V tělocvičně školy probíhá pravidelné cvičení pro mladší a straší žáky.¹⁰⁹

Tělovýchovná jednota

Tělovýchovná jednota představuje spolek, který v Benešově pořádá velké množství akcí pro sportovní nadšence všech věkových skupin.

Zázemí Tělovýchovné jednoty představuje sportovní areál, který je ve vlastnictví obce a je otevřený všem sportuchtivým jedincům. Pro „běžkaře“ jsou pravidelně upravovány lyžařské okruhy a pro turisty je Benešov jedním z nástupních bodů na turistické trase do Vysokého nad Jizerou.¹¹⁰

V současnosti má benešovská Tělovýchovná jednota přibližně 190 členů, kteří jsou zapojeni do několika oddílů – ASPV (Asociace sportu pro všechny), Volejbal, Hokej a Ski (oddíl běžeckého lyžování). Tělovýchovná jednota nabízí široké sportovní vyžití všem zájemcům na sportovních akcích pořádaných v domácím prostředí i v širokém okolí. Nejdůležitějším domácím závodem je Benešovský maratón Pojizeřím, který stále nabývá na oblibě. Počet účastníků se v posledních letech pohybuje kolem devadesáti a nejde jen o místní vytrvalce, ale i o závodníky z celých Čech, Moravy, Polska či Slovenska. Dalším důležitým závodem je „Benešovská 8“. Tento přespolní běh nabízí široké spektrum kategorií pro běžce všech věkových skupin. Mezi další akce pořádané tělovýchovnou jednotou patří „Benešovská 15“ – závod v běhu na lyžích nebo „Benešovský dublon“ – závod kombinující běh a cyklistiku.¹¹¹

Myslivecké sdružení

Po celé dlouhé časy připadalo právo lovu pouze šlechtě, konečné zrušení této výsady přinesl až zákon myslivosti z roku 1866, který připravil půdu pro nové obecní honitby. První zmínku o existenci benešovské obecní honitby lze nalézt v knize zápisů z jednání zastupitelstva v roce 1874 o zvolení složení honebního výboru. Významný vývoj byl zaznamenán v roce 1923, kdy byla založena jednotná myslivecká organizace nesoucí název Československá myslivecká jednota. Tato myslivecká jednota měla v Benešově poměrně velké množství členů. V roce 1947 byla v Benešově u Semil nově ustanovena Lidová myslivecká společnost, jejíž řady po únoru 1948 prořídly. Podání žádosti o lovecký lístek

¹⁰⁹ Srov. Benešov u Semil: Oficiální internetové stránky pojizerské obce. *Benešov u Semil* [online]. Public4u.cz, 2017 [2017-02-12]. Dostupné z: <http://www.benesovusemil.cz/cs/kultura-a-spolky/>

¹¹⁰ Srov. Tamtéž.

¹¹¹ Srov. Tamtéž.

musel předcházet souhlas od akčního výboru. V roce 1983 došlo ke sloučení myslivců z Benešova, Semil a Příkrého.¹¹²

V době sloučení mělo Myslivecké sdružení okolo 40 členů, dnes je členů 26 a obhospodařují více jak 2 000 hektarů. Území honitby bylo ještě v šedesátých letech vyhlášené díky svým výjimečně dobrým stavům drobné zvěře – koroptvím, zajícům, bažantům a tetřívkům. Stavby drobné zvěře však rapidně klesly díky velkoplošnému hospodaření, imisím či nadměrnému používání chemikálií v zemědělství. Hlavní zvěř představuje v místní honitbě srnčí, jejíž stav v roce 2005 zásluhou tvrdé zimy poklesl. Zvýšené počty divokých prasat se v Benešově a okolí zásadně neprojevují, je zde totiž málo souvislého lesa a nedostatečně rozsáhlé polnosti. Zato stavy škodné - lišek, jezevců či kun jsou na neustálém vzestupu. Objevila se zde i některá zvířata, která pravděpodobně unikla z chovů na farmách - příkladem je norek americký. Psík mývalovitý se k nám zase zatoulal, vlivem migrace z oblasti jihovýchodní Evropy.¹¹³

Myslivost v dnešní době není tím, čím bývala dříve. Cílem zabíjení zvěře není zisk masa. Myslivci jsou ochránci přírody, monitorují stavy zvěře a její zdravotní kondici. Členové mysliveckého sdružení věnují svůj čas krmení zvěře, výcviku loveckých psů, lovu škodné zvěře, získávání krmiva pro zvěř, opravě mysliveckých zařízení a tak dále.¹¹⁴

Divadelní spolek Jizeran

Divadelní spolek Jizeran je ochotnickým souborem v Benešově, který má dlouhotrvající tradici. Spolek Jizeran byl v Benešově založen již roku 1869 a za dob svého působení sehrál celou řadu klasických děl. V současnosti je však činnost Jizeranu soustředěna pouze na vystoupení dětského souboru.¹¹⁵

Loutkové divadlo

Loutkové divadlo představuje druh divadla, kterým se z blízkého okolí může pyšnit právě jenom Benešov u Semil.

¹¹² Srov. HOLUBIČKOVÁ, Lenka. *Šest století v nás, aneb, Benešov u Semil 1411-2011*. Benešov u Semil: Obecní úřad Benešov u Semil, 2011. 269 s. ISBN 978-80-260-0271-0. Str. 248-250.

¹¹³ Srov. Benešov u Semil: Oficiální internetové stránky pojizerské obce. *Benešov u Semil* [online]. Public4u.cz, 2017 [2017-02-12]. Dostupné z: <http://www.benesovusemil.cz/redakce/index.php?xuser=&lanG=cs&portal=1600&slozka=38366&xsekce=38380&clanek=38383>

¹¹⁴ Srov. Tamtéž.

¹¹⁵ Srov. Benešov u Semil: Oficiální internetové stránky pojizerské obce. *Benešov u Semil* [online]. Public4u.cz, 2017 [2017-02-12]. Dostupné z: <http://www.benesovusemil.cz/cs/kultura-a-spolky/sjezd-rodaku/sjezd-rodaku-2004/divadelni-soubor-jizeran.html>

Loutkové divadlo Benešov nejprve pouze navštěvovalo ve svých pravidelných putovních přestaveních, která se uskutečňovala již od roku 1892. V roce 1935 došlo díky benešovským Sokolům k odkoupení divadélka, které tvořilo třicet loutek, čtrnáct zadních pláten, reflektory, skládací konstrukce a další součásti. Představení probíhala v Bachtíkově hostinci. Hrál se kolem devíti představení ročně. Rok 1940 však přinesl cenzuru, zákaz vytápět zábavní místnosti a povinnost žádat o povolení. Toho roku bylo také odehráno poslední představení před několikaletou odmlkou, která skončila v listopadu 1947. Hrál se ve staré škole, kde se v roce 1959 odehralo rekordních osmnáct představení. V následujících letech se zájem o divadlo střídal nahoru i dolů až do roku 1990, kdy došlo k tříleté přestávce. Po jejím ukončení se divadélko dočkalo i vlastního divadelního sálu se sklápěcími sedadly, jako v opravdovém divadle, který vznikl v prostorách obecního úřadu.¹¹⁶

Prostory obecního úřadu jsou divadélkem využívány dodnes, každoročně je zde pořádán větší či menší počet představení pro děti, nikdy však nechybí představení v období před Vánoci.¹¹⁷

Knihovna

Veřejná knihovna v Benešově u Semil funguje od roku 1920. Na jejím zrodu se podíleli benešovští divadelní ochotníci, kteří poskytli svoji spolkovou knihovnu, jejíž základ byl později rozšířen o knihovnu Sokola. V následujících letech byl obsah knihovny doplňován a obměňován, ve své podobě však knihovna občanům slouží prakticky bez přerušování. Od roku 1946 jsou její prostory situovány v budově obecního úřadu. Čtenáři mají k dispozici nejen počítač a kopírku, ale především spoustu knih pro dospělé i děti, jejichž počet se pohybuje lehce nad 3500 kusů - nejedná se však o žádný starodávný sortiment, více než třetina publikací byla zakoupena v posledních deseti letech.¹¹⁸

Obec kromě zmíněných spolků disponovala nebo stále disponuje dalšími. Jako příklad lze uvést Včelařský spolek, benešovské muzikanty či nejrůznější odborová sdružení.

¹¹⁶ Srov. HOLUBIČKOVÁ, Lenka. *Šest století v nás, aneb, Benešov u Semil 1411-2011*. Benešov u Semil: Obecní úřad Benešov u Semil, 2011. 269 s. ISBN 978-80-260-0271-0. Str. 192-193.

¹¹⁷ Srov. Benešov u Semil: Oficiální internetové stránky pojizerské obce. *Benešov u Semil* [online]. Public4u.cz, 2017 [2017-02-12]. Dostupné z: <http://www.benesovusemil.cz/cs/kultura-a-spolky/divadlo/ochotnicke-divadlo.html>

¹¹⁸ Srov. Benešov u Semil: Oficiální internetové stránky pojizerské obce. *Benešov u Semil* [online]. Public4u.cz, 2017 [2017-02-12]. Dostupné z: <http://www.benesovusemil.cz/cs/kultura-a-spolky/knihovna.html>

V současnosti je možné díky spolkům zažít „každoroční“ lyžařské a sánkařské závody, oba za předpokladu, že je dostatek sněhu, jelikož jeho nedostatek již několik ročníků zmařil. Pravidelně je také pořádán dětský karneval a turistický bál. V hostinci „Podmošnou“ jsou organizovány besedy s cestovateli i významnými osobnostmi na nejrůznější témata. Klub českých turistů a Tělovýchovná jednota neváhá uspořádat ani výjezd za lepšími sněhovými podmínkami do blízkých Krkonoš či do vzdálenějších koutů republiky. Den země je oslaven a uctěn díky partě dobrovolníků, kteří se vydávají na obhlídku a úklid obce - zejména v okolí silnic, kde jsou nejrůznější odpady, které kazí jinak čisté a příjemné prostředí obce. Poté, co se zahájí turistická sezóna, nebrání nic tomu, aby se vyrazilo na nejrůznější plánované i tajné výlety pro rodiny s dětmi. Domácí atmosféru a lepší poznání se s lidmi, zajišťují několikrát do roka pořádaná posezení u táboráku. Hezkou akcí je i dětský den u myslivců v „Kocánkách“, který představuje zábavu skoro na celý den. Jeho součástí je naučná stezka, střelba ze vzduchovky a další hry a soutěže, večer se opékají špekáčky a je připraveno hezké posezení u ohně. Oteplení je znamením pro Klub českých turistů, že může připravit kola a vyrazit na prodloužený cyklovíkend. Na konci školního roku škola pořádá svou Akademii a dětské sportovní odpoledne. Osmý červenec je dnem pietního aktu u pomníku Mistra Jana Husa a následného Poutního posezení.

Prázdninový čas je nesen převážně v duchu sportovních akcí, je možné se zúčastnit turnaje v malé kopané, běhu na Zlaté návrší, turnaje v malém vodním pólu nebo cyklistického zájezdu do zahraničí. Konec prázdnin se samozřejmě neobejde bez rozloučení, a proto je jedno pořádáno v Hasičském areálu v Podolí. V září je možné jít fandit družstvům hasičů, která závodí v seriálu Jizerské ligy, jejíž součástí je i Benešovem pořádaný Benešovský pohár. Přespolní běžecký závod Benešovská osmička je předzvěstí nejdůležitější běžecké akce roku – Benešovského maratónu a půlmaratónu Pojizeřím. Před koncem podzimu se konají ještě poslední výlety a výjezdy na kole. V době adventu je slavnostně rozsvěcen vánoční stromek za doprovodu nejrůznějších divadelních představení a vystoupení ve školní režii. Nechybí ani předvánoční prodejní výstava a představení loutkového divadla, které navštěvuje i dětem známá trojice Mikuláše, anděla a čerta.

2.6. Škola

Téma vzdělávání v Benešově u Semil nabízí poměrně bohatou historii. Současná podoba školní budovy je zachovaná z dob, kdy nám ji závidělo celé okolí. I dnes se škola zapojuje do mnoha akcí, čímž doplňuje spoustu kulturních programů, které v Benešově probíhají. Snaha školy nezaostávat ve svých výsledcích a být kvalitní přípravou pro další vzdělávání je rovněž patrná, navzdory tomu je spousta dětí z Benešova, z rozhodnutí svých rodičů, umístěna do škol v nedalekých Semilech.

Dlouhá staletí bylo vzdělání soukromou záležitostí a jeho získání nebylo snadné ani levné, až Marie Terezie nařídila založení tzv. triviálních škol ve všech větších obcích. Do obecných škol byla povinná školní docházka, týkající se dětí od sedmi do dvanácti let, zavedena až v roce 1781. První učitel působící v Benešově se jmenoval Vojtěch Vancl, pocházející z Loukova, který své vyučování vedl v propůjčené chalupě. Jeho působení je zaznamenáno mezi lety 1808-1814. Po něm následovali další učitelé i chalupy, jež skýtaly zázemí pro vyučování. V roce 1876 bylo představiteli obce rozhodnuto o stavbě nové školní budovy. Výsledkem byla jednopatrová budova, kvůli které se obec zadlužila, přesto však docházelo k jejím dalším vylepšením. Ani financování provozu školy nebylo jednoduché. Poté, co byly vybudovány dva benešovské textilní závody, přibylo v obci mnoho dělnických rodin a škola začala „prskat ve švech“. Na ten popud povolila C.k. zemská školní rada otevření další třídy. V roce 1906 bylo rozhodnuto o stavbě nové budovy v sousedství té původní a na konci června roku 1908 se začaly kopat základy a pálit cihly. V listopadu 1909 zde žáci mohli poprvé usednout do lavic. Ze školní kroniky je zřejmé, že se o financování z největší části zasloužil továrník Matouš. Celkové náklady se vyšplhaly na 100 000 korun. V té době byla opravena i stará budova školy za 8 200 korun. V roce 1932 bylo povoleno zřízení pokusné měšťanské školy v Benešově, toto vyučování však bylo v roce 1939 zrušeno a přesunuto do nedalekého Loukova. Po válce byla měšťanská škola v Benešově obnovena, avšak v srpnu 1948 došlo k jejímu definitivnímu zrušení.¹¹⁹

Dnešní škola s oficiálním názvem „Základní škola a Mateřská škola Benešov u Semil“ je malotřídkou, ve které se vyučuje ve dvou třídách (1. a 2. ročník; 3., 4. a 5. ročník). Pátý ročník byl obnoven ve školním roce 2011/2012, aby místní děti mohly navštěvovat školu bez dojíždění co nejdéle. Mateřská škola je jednotřídní pro děti od 3 do 7 let. Součástí školy je také učebna informatiky, tělocvična, školní jídelna, družina a školní

¹¹⁹Srov. HOLUBIČKOVÁ, Lenka. *Šest století v nás, aneb, Benešov u Semil 1411-2011*. Benešov u Semil: Obecní úřad Benešov u Semil, 2011. 269 s. ISBN 978-80-260-0271-0. Str. 86-95.

zahrada. Školní jídelna zajišťuje stravování nejen pro základní a mateřskou školu, ale i pro zaměstnance obecního úřadu, kteří sídlí ve stejné budově a pro cizí strážníky. Škola se podílí na kulturních akcích četnými vystoupeními svých žáků. Žáci školy zaznamenávají mnoho sportovních, recitačních, divadelních či pěveckých úspěchů na krajské i vyšší úrovni. Škola pravidelně přispívá do Benešovských novin a sama zveřejňuje Školní časopis.¹²⁰

2.7. Služby sociální péče Tereza

Zařízení nesoucí název „Služby sociální péče Tereza“ si zaslouží zmínit, jelikož je v blízkém i širším okolí ojedinělým.

Každá rodina měla kdysi povinnost postarat se o své handicapované členy. Pokud to nebylo možné, byla tato povinnost převedena na domovskou obec. Postižení často žili na okraji společnosti přežívající jen zásluhou žebrání. Po roce 1948 byli tito lidé umisťováni do různých ústavů v zastrčených vesničkách v pohraničí nebo do zrušených klášterů. Až na počátku devadesátých let se tento přístup začal měnit. V prosinci 1991, byl v Benešově zřízen „Domov Tereza, ústav sociální péče pro mentálně postiženou mládež s kombinovanými vadami“, určený pro děti ze Semil a nejbližšího okolí. Jako vhodný objekt pro toto zařízení byla vybrána bývalá vila továrníka Matouše, v níž řadu let sídlila mateřská škola závodu Kolora 11. Vila prošla rozsáhlou rekonstrukcí, po jejímž ukončení její prostory nabízely pro klienty ložnice, hernu, učebnu, rehabilitační místnost, vlastní kuchyň, prádelnu i další provozní místnosti a také rozsáhlou zahradu.¹²¹

Později bylo zařízení rozšířeno do další - 70m vzdálené budovy. Od roku 2003 je zřizovatelem Liberecký kraj a organizace prochází neustálým procesem přizpůsobování se potřebám klientů. V současné době „Služby sociální péče Tereza“ nabízí tři základní služby – týdenní stacionář (pobytová služba), denní stacionář (ambulantní služba) a odlehčovací služby.¹²²

Pobytová služba je zacílena na osoby ve věku od 7 do 50 let s kombinovaným postižením, mentálním postižením či chronickým duševním onemocněním, které svým

¹²⁰ Srov. Benešov u Semil: Oficiální internetové stránky pojizerské obce. *Benešov u Semil* [online]. Public4u.cz, 2017 [2017-02-12]. Dostupné z: <http://www.benesovusemil.cz/cs/skola/zakladni-a-materska-skola.html>

¹²¹ Srov. HOLUBIČKOVÁ, Lenka. *Šest století v nás, aneb, Benešov u Semil 1411-2011*. Benešov u Semil: Obecní úřad Benešov u Semil, 2011. 269 s. ISBN 978-80-260-0271-0. Str. 99.

¹²² Srov. Tereza: Služby sociální péče. *Služby sociální péče Tereza* [online]. Benešov u Semil: TheGrue.org [2017-06-04]. Dostupné z: <http://www.domovtereza.cz/kam-smerujeme>

chováním neohrožují sebe ani okolí. Týdenní stacionář se snaží o podporu klientovi samostatnosti, rozvoj vlastního rozhodování, plánování osobního života, uplatnění a zařazení do místního společenství. Napomáhá dále zajistit fyzickou a psychickou soběstačnost a snaží se klást maximální důraz na zapojení do běžného života společnosti. Pokud to však vzhledem ke klientovu stavu není možné, zajišťuje důstojné zacházení a vhodné prostředí. Dochází k přípravě na samostatný život tak, aby část klientů mohla žít v samostatných chráněných bytech. Organizace mimo jiné spolupracuje s dalšími organizacemi podílejícími se na zapojování klientů ve volném trhu práce.¹²³

Ambulantní služba se od pobytové liší tím, že klienti nejsou v zařízení ubytováni, nýbrž pravidelně docházejí. Denní stacionář umožňuje klientům pobyt v domácím prostředí stacionáře týdenního. V pracovních dílnách klienti mohou nacvičovat a upevňovat své motorické i psychické dovednosti. Zásluhou volnočasových i pracovních aktivit je uživatel podporován v dalším sociálním začleňování – zapojení do kulturního, sociálního i ekonomického života. Ambulantní služby nabízejí prostor pro individuální potřeby a přání uživatelů, který pomáhá zvyšovat jejich samostatnost a nezávislost. Tyto služby představují i pomoc rodinám, které jsou vystaveny náročné péči o znevýhodněného člověka.¹²⁴

Odlehčovací služba je poskytována jak formou pobytovou tak ambulantní a její klienti mohou být ve věkovém rozpětí od 7 do 60 let. Odlehčovací služba je zaměřena na ty klienty, jejichž zákonní zástupci potřebují určitou dobu ke svému odpočinku, vyřešení problémových záležitostí, k vyřešení situace z důvodu krátkodobé nemoci, nástupu na operaci, dovolené či rekreaci rodičů celoročně pečujících o postižené dítě a podobně.¹²⁵

2.8. Současný Benešov u Semil jako venkov (ne)venkov

Benešov u Semil není ničím výjimečný. Atmosféra je vesměs klidná, narušovaná pouze dopravou na pojizerské silnici. Čas plyne a rozvoj obce prakticky neprobíhá. Omezený rozpočet nedovoluje stavby a rekonstrukce, kterých by bylo potřeba – opravy silnic, budování lepší sítě kanalizace. Ani nové pracovní příležitosti se v obci ne a ne objevit.

¹²³ Srov. Tereza: Služby sociální péče. *Služby sociální péče Tereza* [online]. Benešov u Semil: TheGrue.org [2017-06-04]. Dostupné z: <http://www.domovtereza.cz/home/poskytovane-sluzby>

¹²⁴ Srov. Tamtéž.

¹²⁵ Srov. Tamtéž.

Co se služeb, firem a podnikatelů týče, není Benešov nijak závratně vybaven. Jako ubytování se nabízí pouze jedna, pro někoho ne moc komfortní, možnost v Autokempu Podolí, který je součástí Hasičského areálu. Tento autokemp má plně vybavené zázemí, poskytuje rychlé občerstvení a je i veřejným tábořištěm. Prostor pro „hospodské debaty“ zajišťuje v současnosti pouze jedna „hospůdka“ Restaurace „Podmošnou“, která je pro obyvatele některých koutů obce dosti vzdálená. V Benešově se nachází pouze několik menších firem a podnikatelů, jako je Outdoor Distribution, s.r.o. - zabývající se obchodem s turistickým vybavením, jeho půjčováním a půjčováním lodí, Denkl elektronik – zajišťující prodej elektrosoučástek, Tandem – velkoobchodník s domácími potřebami, plastovým a průmyslovým zbožím, Plyn pro auto Miloš Klikar – zabývající se montáží LPG do automobilů, Soudní znalec Ing. Petr Holubička – poskytující odhady a ceny nemovitostí a Truhlářství Vladimíra Plecháče – zajišťující truhlářské práce.

Mimo již zmíněnou školu, zřizovanou obcí a Služby sociální péče Tereza, zřizované krajem, je nutné zmínit poslední službu, jíž je Česká pošta, která stále udržuje svou pobočku v Benešově „Podmošnou“. Její provozní doba je však pro zaměstnané lidi s běžnou denní pracovní dobou nevyužitelná. Jak je z výčtu patrné, není vybavení obce příliš dokonalé, nicméně město Semily je vzdáleno přibližně 2 kilometry a jeho dopravní dostupnost i veřejnou dopravou je poměrně pohodlná.

Součástí kulturního dění a setkávání lidí je pravidelně (každých 5 let) pořádaný Sjezd rodáků a přátel Benešova u Semil. Jeho konání je zpravidla celovíkendové a jeho součástí jsou nejrůznější kulturní akce, výstavy a setkávání. Poslední sjezd rodáků a přátel proběhl v roce 2014. Jeho součástí byla pěvecká a divadelní vystoupení školy, výstava starých fotografií, prohlídka školy, přehlídka hasičské techniky, vystoupení hostujících muzikantů a mnoho dalšího.

V obci chybí už několik let obchod s potravinami a jiným základním zbožím. Potraviny tak „zajišťuje“ pojízdná prodejna, která do Benešova přijíždí ve středu a v pátek – tedy dvakrát týdně. Její služby však nejsou příliš využívány. Není snad nutné ani dodávat, že její sortiment je skutečně omezený.

Ačkoliv život v obci je poměrně často oživován nejrůznějšími akcemi a snaha obci určitě nechybí, tak lidé žijící v Benešově reálné životy se stahují, možná čím dál víc, do svých domovů. Přicházejí noví lidé, kteří budují domy s nepropustnými ploty a soukromými bazény. Vytvářejí si příjemné prostředí svého vlastního uzavřeného světa.

Benešov u Semil určitě není tou nejzajímavější nebo nejlepší vesnicí, má i spoustu vad, které by často byly řešitelné, ale jak už to tak bývá, neřeší se z důvodu nedostatku financí.

Přesto že soukromé budování probíhá, tak stavby mající jiný účel než obytný či rekreační se v obci neobjevují. Možná právě i díky tomu nabízí Benešov stále i klidná místa a volnou přírodu, kde člověk může čerpat energii nebo inspiraci. Snad bychom si měli daleko více všimnout těchto prostorů a detailů, které nám už zásluhou každodennosti zevšedněly. Měli bychom zachovávat úctu k volnosti a životnímu prostoru, který nám takové obce jako je Benešov u Semil nabízejí.

2.9. Rozhovor s občankou obce Benešov u Semil

Paní Anna Bachtíková je dvaosmdesátiletou občankou obce Benešov u Semil, většinu svého života prožila právě zde a byla tak hodná, že odpověděla na několik otázek a podělila se o své vzácné vzpomínky.

Jak vzpomínáte na svoje dětství?

„Naši mě vychovávali poměrně přísně...já byla docela hodný dítě...musela jsem chodit ke komínkovi klečct, to bylo u kamen...to víš, já tomu jako malá věřila. Po sestřenicích jsem měla lyže, kolo bylo bráchovo, všechno jsem měla půjčený, ale nevadilo mi to.“

„Určitě se žilo skromněji. Já jsem dostala jednu věc k narozeninám. Dostala jsem pletený podkolenky a rukavice a maminka si myslela, že brečím, protože je mi to málo...ale já brečela radostí.“

Jaké jsou Vaše pracovní zkušenosti v Benešově?

„Nejdřív jsem pracovala v Autobrzdách v Jilemnici jako účetní. Po mateřský jsem pracovala v Benešově u Holubců v obchodě jako prodavačka. A potom v Koloře na „Hradištatech“ jako vedoucí závodní kantýny, no... taky jako prodavačka. Potom mě v Koloře přeřadili do Semil a tam jsem pracovala v administrativě. V důchodu jsem si pak přivydělávala v Koloře jako uklízečka.“

Jaký přímý dopad na Vás měla 2. světová válka a život v protektorátu?

„Na mě osobně válka nijak nedoléhala, protože jsem byla malá a hloupá, až když zavřeli a zabili tatínka, to mi bylo devět. Bratr byl nasazen v Německu rok a půl, a když bombardovali v roce 1945 Drážďany tak přišel pěšky z Drážďan domů, možná že si cestou někoho stopnul, ale tenkrát tak ty auta nejezdily. Pak se musel skrejvat, i když říkali, že kdo si najde práci, ten se nemusí skrejvat.“

„Bylo hodně nemocí, hodně dětí umřelo na spálu a záškrť. Já jsem taky měla spálu, ale vyšla jsem z toho zdravá. Pamatuju si, že na hřbitově byla spousta malejch hrobečků...a právě většina dětí zemřela na záškrť.“

„Taky byl lístkovej systém i tabačenky na cigarety. Někteří přestali kouřit na protest...jiní je chytře prodávali. Můj tatínek si cigaretu dělil na tři díly. Lískovej systém zrušili v roce 1953...ty poslední jsem si nechala, mám je dodnes.“

„Taky jsem zažila osvobození, ruští vojáci byli před městem a měli tam koně. Kdo chtěl, toho svezli...já ne, já jsem se bála. Samozřejmě jsme je vítali, mávali a trhali jim kytky.“

„Sestra už byla vyučená, bratr byl taky vyučeněj a na mě maminka brala sirotčí důchod, dokud jsem si nevydělávala. Pak asi za dva roky po roce 48 začal za maminkou chodit jeden chlap, a ten říkal Paní Mařatková, vy byste měla vstoupit do strany. Ona říkala, že na to nemá kdy...on jí potom i vyhrožoval...dělejte si, co chcete, ale když nevstoupíte, tak vám seberou ten důchod...a maminka mu řekla, že stejně půjdu do práce, že mě ve škole držet nemůže...šlo to pořád do ztracena...já šla dělat a nakonec tomu ušla. Nejdřív jí sousedka říkala, že si to bere jako záminku, že za maminkou chodí jako za ženskou. Mamka nikdy nepracovala, jen jako svobodná, takže to byl její příjem. Jenom navlíkala korále, to bylo takový podomáček. Když v 53. roce byla měna, zrušili se lístky, tak jí důchod vypočítali na 503 koruny. Z toho kupovala uhlí, dříví a všechny náhlý poplatky.“

Řeknete nám prosím něco bližšího o Vašem tatínkovi?

„Tatínek byl po první světový válce legionář. Tatínek šel v roce 1914 jako voják do války, pak přeběhl k legiím do Ruska...bojoval proti rudý armádě...pak byl na Sibiři a vrátil se až v 21. roce...a musel lodí. Z první války se vrátil zdravěj, ale když přišla druhá válka, tak vyšší vojenskej pohlavár se skrýval. Chvilí byl tam a chvilí tam...tatínek měl za úkol, předávat tomu plukovníkovi potraviny a oblečení. Pak toho pohlavára někdo udal a on pravděpodobně všechny prozradil. Řekl, byl jsem u Mařatky, u Hladíků, a tak dále...bylo jich celkem deset. Devět z nich pak bylo popraveno na Pankráci. Poslední dopis, který tatínek napsal mamince, je ve Vysockým muzeu.“

„Když zavřeli tátu, to bylo koncem června, k nám chodily pořád kontroly, jestli si myslely, že taky někomu pomáháme? Ona to nebyla žádná sláva...no dyť to znáš z těch filmů.“

Rodina Vašeho manžela měla rodinné pekařství. Řeknete nám o něm prosím něco víc?

„To bylo soukromé pekařství Antonín Bachtík a syn – Prodávaly se chleby rohlíky, housky, všelijaký koláče, preclíky občas i ovoce. Měli i drobnosti, cukr, mouku, koření, co se dalo. Dole byla prodejna a ve vedlejších prostorách byla obrovská pec, zabírala polovinu místnosti. V druhý místnosti se všechno obsluhovalo. Pracoval tam dědeček Antonín, jeho syn Miloslav - můj tchán. Babička jim taky pomáhala. Měli tu dokonce i dělníka odněkud z Valteřic. Můj muž měl ve vojenské knížce napsané: Syn živnostníka zaměstnávající pracovní síly. On měl kliku, byl na vojně v Kroměříži a dělal šoféra.“

„Pekařina, to je noční práce. Měli i koně a dělali rozvážku do některých Semilských obchodů. To byla velká pekárna a zastali hodně práce...na Vánoce vánočky na Velikonoce mazance.“

„Když jsem čekala Hanu, tak mi tchýně řekla, že to není dobře, abych byla sama doma. Přijela jsem teda sem a pomáhala jsem tchánovi s podáváním chleba. Já jsem ho z ošatky nadhodila a on spadl přímo na prkno a on ho pak dával do pece.“

„Pak byla postavená velká pekárna a tyhle menší pekařství se rušily...mohlo to bejt nejpozději v 62. roce. Obchod byl zrušený dřív, ale pekárna ne. Tchán do velkopekárny nechtěl, tak šli oba i s manželkou do Kolory oba jako dělníci. Když byl tchán starší, tak pracoval na vrátnici.“

„Nebyla tu ale jen pekárna, v Benešově byla třeba i samostatná mlékárna - máslo, mlíko, sýry, tvaroh, prostě všechno, co se mlíka týkalo.“

Je něco zajímavého, co Vás v Benešově zaujalo?

„Byli tady nejrůznější cizinci. Řekové hned po válce, potom taky Kubánci i hodně Slovenek a Polek. Spousta se jich tu provdala, to všechno bylo pro fabriku.“

Jaké bylo Vaše zapojení v benešovském dění?

„Já jsem byla činná nápověda. Celej můj dospělej život v Benešově jsem strávila na jevišti a v zákulisí. Tady režírovala Jára Kučerová a to jsme hráli aspoň dvě divadla do roka...a to si pak zahrála Hana a Milena (dcery). Když jsem měla jen Haničku, tak jsem chodila i do Sokola, ale jak přibyla Milena, tak už to bylo moc. U Hasičů jsem taky byla, ale tam mě jen využívali na uklízení před bálem a jako šatnářku při plese. A když muž umřel, tak jsem se odhlásila.“

„Chodilo se hodně na brigády...kravín se stavěl, hasična se stavěla, všechno se budovalo formou brigády. I ve fabrice jsme chodili na brambory, na žně, na sena...tak to nebylo špatný.“

Jak hodnotíte současný kulturní život v obci?

„Řekla, bych, že to nikdy nebyla mrtvá obec. Co se různých akcí týče, je jich pořád dost.“

Máte nějakou klíčovou radostnou vzpomínku spojenou s Benešovem?

„Tak to teda nevím...narodily se mi tady dcery.“

Vaše dcery navštěvovaly školu v Benešově?

„Holky chodily obě do Benešova... bylo určený, že všechny děti z Benešova, budou chodit do Benešova, to bylo povinný od první do pátý a pak se chodilo do Loukova.“

Co Vám v Benešově schází?

„Mě osobně už nic...zdraví.“

„Vždycky tu byl obchod a ne jeden hospody nahoře a dole a dokonce i textil u Hamáčků v baráku, ale to bylo asi do roku 60, pak už ne. Kluziště bylo dole u Jizery.“

I kino tady bylo v hospodě – roztáhla se opona, zašouplo se tam plátno a promítalo se...kolikrát jsem byla v kině tady v Benešově.“

„Tam co je teď Tandem (Sklad průmyslového zboží a domácích potřeb), tam se konaly plesy, tancovačky a promítalo se tam i to kino...to je docela hodně o co Benešov přišel. A divadelní spolek tu měl velkou tradici od roku 1869 a celou tu dobu až do roku 1990 se hrálo. I za války, jen to nebylo tak svobodný.“

„Co tu bylo fabrik, nemuselo se dojíždět, běžný lidi tu zaměstnání našli. Tam co má pan Plecháč truhlářství, bylo Kovodružstvo, pak dvě textilky...v Semilský Nemocnici byly všechny oddělení, který byly potřeba, dneska tě se vším pošlou jinam.“

Doporučila byste život v Benešově i ostatním lidem?

„Tady se dost postavilo, soukromě teda...takže asi se tu lidem žije dobře.“

Závěr

Venkov nám toho tolik nabízí – svoji atmosféru, kulturu, prostor pro setkávání s jinými lidmi, prostor pro seberealizaci nebo prostor pro obživu. Venkov není jen protikladem města a nemá ani za cíl s městem soupeřit. Venkov je něco, s čím se během života setká každý člověk, pro mnohé je to dokonce prostor, který je naplňuje a pomáhá žít vyrovnaný život.

Vztah lidí k venkovu se dnes proměňuje. Úkolem této práce však není hodnotit, zda je to správně či nikoliv.

Cílem této práce bylo vybrat a utřídit základní fakta týkající se českého venkova, jeho vývoje a postupných proměn v historii, zachytit proměny českého venkova v důsledku působení nejrůznějších vlivů. Hlavním cílem bylo zachycení historie, současné situace a atmosféry konkrétní obce, které se žádný z důležitých mezníků nevyhnul. Rozhodně se nejedná o snahu zachytit veškeré informace týkající se venkova, nebo tvorbu učebnice, jde o stručnější výběr těch základních a důležitých informací, které jsou potřebným dokreslením pro část zabývající se pojizerskou vesnicí – Benešovem u Semil.

První část se soustřeďuje na základní informace týkající se českého venkova a nezačíná ničím jiným než vymezením samotného pojmu „venkov“, který není jednoduché uchopit, jelikož ani mezi nejrůznějšími autory nenalezneme přesnou a jasně danou definici. Další kapitola se zabývá nejdůležitějšími historickými mezníky, které do vývoje českého venkova zasáhly. Pozastavení si vysloužili především období „Druhé průmyslové revoluce“ a „Kolektivizace“, která jsou důležitá ne jen pro historii v celkovém pojetí, ale významně zasáhly do života v Benešově u Semil. Další kapitoly se věnují

funkcím venkova nebo tradicím, které jistě vždy dotvářejí a nejlépe vyjadřují náladu a život venkova. V této teoretičtější části se nemohlo zapomenout ani na to, jak si stojí venkov dnes, jaké jsou jeho možnosti, atmosféra nebo vyrovnávání se s tlakem měst a administrativy.

Druhá část soustřeďuje svou pozornost na vesnici nesoucí název Benešov u Semil. První kapitola této části je zaměřena na základní informace, které jsou důležité pro navození dokonalé představy o tom, o jakou vesnici se díky svým parametrům jedná. Další kapitola zachycuje historický vývoj a vypichuje ty nejdůležitější události, které obec ovlivnily. Právě z toho důvodu věnuje větší pozornost kolektivizaci, která v obci probíhala a dále pak dvěma továrnám, později spadajícím pod závod Kolora, které v Benešově u Semil rozpoutaly nemalé změny. Další kapitoly zmiňují svátky a tradice, které se v Benešově dodržovaly, nebo spolky a jiná sdružení, která mají často krkolomnou historii. Tyto spolky se povětšinou zachovaly nebo po menší pauze obnovily a působí dodnes. Následující kapitola se věnuje škole, kterou Benešovu kdysi závidělo celé okolí. Nechybí ani zmínka o Službách sociální péče Tereza, které nemají v blízkém okolí obdoby. Stejně jako jsme hodnotili současný stav venkova v obecném měřítku, našel se prostor i pro hodnocení současnosti v Benešově. Poslední kapitola přináší rozhovor s dlouholetou občankou Benešova paní Annou Bachtíkovou, která se podělila o své vzpomínky a zároveň nabídla i některé své postřehy o současném životě v obci.

Práce využívá metodu diachronní komparace, tedy sledování a porovnávání vývojových tendencí a proměn venkova i konkrétně Benešova u Semil.

Práce je doplněna i přílohami. Kalendář kulturních a sportovních akcí pro rok 2017 je první přílohou a tou další je několik fotografií dokreslujících pohled na minulý i současný Benešov u Semil.

Venkov má dnes mnoho podob a není jednoduché ohodnotit, nebo možná není vhodné hodnotit, která z nich je správná a která nikoliv. Český venkov prošel mnoha těžkými fázemi, které se na něm dozajista podepsaly. Lidé mohou venkov, který nabízí své prostory využívat, nikdy by ale neměli zapomenout na respekt a ochranu rovnováhy, díky které se jeho specifická podoba zachovává pro další generace.

Seznam použité literatury (soupis citačních zdrojů)

Monografie, příspěvky ve sbornících, kapitoly

BLAŽEK, Bohuslav. *Problémy a výhledy českého venkova: [statě z let 1990-1997]*. Libčeves: Škola obnovy venkova, 1997. 84 s. ISBN 80-238-2109-1.

BLAŽEK, Bohuslav. *Venkovy: [anamnéza, diagnóza, terapie]*. 1. vyd. [Brno]: ERA, 2004. 184 s. ISBN 80-86517-90-X.

CÍLEK, Václav. *Krajiny vnitřní a vnější: texty o paměti krajiny, smysluplném bobrovi, areálu jablkového štrúdlu a také o tom, proč lezeme na rozhlednu*. 2., dopl. vyd. Praha: Dokořán, 2005. 269 s., xvi s. obr. příl. ISBN 80-7363-042-7.

CLARK, Gordon. *Housing and planning in the countryside*. Chichester: Research studies press, 1982, 159 s. Geography and public policy research studies series.

GLÜCK, Alois et al. *Venkov má budoucnost*. Překlad Eva Hošková a Alois Slepíčka. 1. vyd. Praha: Brázda, 1992. 220 s. ISBN 80-209-0235-X.

HOLUBIČKOVÁ, Lenka. *Jak šel život, aneb, Benešov u Semil ve století dvacátém*. [Benešov u Semil]: Lenka Holubičková, [2003]. 198 s. ISBN 80-239-1829-X.

HOLUBIČKOVÁ, Lenka. *Místopis obce Benešov u Semil*. [Benešov u Semil]: Lenka Holubičková, 1999. 189 s. ISBN 80-239-1830-3.

HOLUBIČKOVÁ, Lenka. *Šest století v nás, aneb, Benešov u Semil 1411-2011*. Benešov u Semil: Obecní úřad Benešov u Semil, 2011. 269 s. ISBN 978-80-260-0271-0.

KAPLAN, Karel. *Proměny české společnosti (1948-1960). Část druhá, Venkov*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2012. 467 s. Česká společnost po roce 1945; sv. 9. ISBN 978-80-7285-155-3.

KARLOVÁ, Jana. *Slavnosti a rituály jako zpráva o obrazu světa*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2013. 189 s. ISBN 978-80-7465-076-5.

KLIMEŠ, Lumír. *Slovník cizích slov*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1981. xxiv, 790 s. Odborné slovníky.

KŘÍŽOVÁ, Alena, PAVLICOVÁ, Martina a VÁLKA, Miroslav. *Lidové tradice jako součást kulturního dědictví*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 311 stran. Etnologické studie; 19. ISBN 978-80-210-8081-2.

LAPKA, Miloslav. *Úvod do sociologie krajiny*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2008. 86 s. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 978-80-246-1595-0.

MATOUŠEK, Václav. *Čechy krásné, Čechy mé: proměny krajiny Čech v době industriální*. 1. vyd. Praha: Krigl, 2010. 381 s. ISBN 978-80-86912-36-3.

MURPHY, Robert Francis. *Úvod do kulturní a sociální antropologie*. Překlad Hana Červinková. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2004. 268 s. Studijní texty; sv. 15. ISBN 80-86429-25-3.

NAVRÁTIL, Ivo a JAKUBEC, Pavel. *Semilsko*. Vyd. 1. Praha: Litomyšl, 2010. 76 s., [88] s. obr. příl. Zmizelé Čechy. ISBN 978-80-7432-054-5.

PERLÍN, Radim a HUPKOVÁ, Martina. *Venkovy a venkované: doprovodná publikace k výstavě ...* Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2010. 11 s., 19 složených l. ISBN 978-80-87147-27-6.

PERLÍN, Radim. *Program obnovy vesnice: metodická publikace*. Praha: Výzkumný ústav pozemních staveb, 1993, 63 s. Vesnice. ISBN 80-85124-72-6.

POSPĚCH, Pavel a kol. *Vynalézání venkova v ČR po roce 1989*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2014. 175 s., viii s. obr. příl. Sociologická řada; sv. č. 14. ISBN 978-80-7325-353-0.

SCHOLLAROVÁ, Věra. *Program obnovy vesnice: kulturně společenská část*. Praha: Regis, 1992, 36 s. ISBN 80-7068-046-6.

SLEPIČKA, Alois a LORENZOVÁ, Jaroslava, ed. *Venkov a/nebo město: lidé - sídla - krajina*. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1981. 367 s.

VÁLKA, Miroslav. *Sociokulturní proměny vesnice: moravský venkov na prahu třetího tisíciletí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. 224 s. Etnologické studie; 8. ISBN 978-80-210-3908-7.

VESELÁ, Jana. *Sociologie obcí a regionů*. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 1998. 77 s. ISBN 80-7194-129-8.

ŽALUD, Augustin. *Česká vesnice: život našich předků, poměry hospodářské a sociální, jejich slavnosti a obyčeje, byt (stavby a zařízení), umění lidové*. V Praze: B. Kočí, 1919. 127 s. Umělecké snahy; sv. 196.

Sté výročí založení závodu Kolora 11 v Benešově u Semil: 1882-1982. Semily: Komise pro dějiny závodů n.p. Kolora, 1982, 30 s.

Tvář naší země - krajina domova: [2. ročník konference o krajině : Praha a Průhonice 8.-11. října 2002]. Lomnice nad Popelkou: Studio JB, 2002, 72 s. ISBN 80-86512-13-4.

Internetové zdroje

PERLÍN, Radim. *Venkov, typologie venkovského prostoru* [online]. In: . ResearchGate, 2017, s. 21 [cit. 2017-06-09]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Radim_Perlin/publication/228386326_Venkov_typologie_venkovskeho_prostoru/links/0c96052a5889498e30000000/Venkov-typologie-venkovskeho-prostoru.pdf

Benešov u Semil: Oficiální internetové stránky pojizerské obce. *Benešov u Semil* [online]. Public4u.cz, 2017 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <http://www.benesovusemil.cz/>

Český statistický úřad. *Počet obyvatel v obcích: k 1.1. 2017* [online]. Integrovaný operační program, 2017 [cit. 2017-05-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112017>

SDH Benešov u Semil. *SDH Benešov u Semil* [online]. eStránky.cz, 2017 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <http://www.sdhbenesovusemil.estranky.cz/>

Seznam.cz: Mapy. In: *Mapy.cz* [online]. OpenStreetMap, 2016 [cit. 2017-06-03]. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=15.3377000&y=50.6029010&z=11>

Tereza: Služby sociální péče. *Služby sociální péče Tereza* [online]. Benešov u Semil: TheGrue.org [cit. 2017-06-04]. Dostupné z: <http://www.domovtereza.cz/>

Periodika

Benešovské noviny. Benešov u Semil, 2017, 10. (2.).

Výstavy

Textilnictví-fenomén pojizeří: KOLORA..aneb život v bavlně. Muzeum a Pojizerská galerie
Semily, 2015.

Seznam vyobrazení

Obrázek 1 - Kalendář akcí v Benešově u Semil v roce 2017 (1. část)	58
Obrázek 2- Kalendář akcí v Benešově u Semil v roce 2017 (2. část)	59
Obrázek 3 - Hranice obce Benešov u Semil	60
Obrázek 4 - Výhled z Benešova u Semil na Krkonoše.....	60
Obrázek 5 - Výklenková kaplička 1	61
Obrázek 6 - Výklenková kaplička 2	61
Obrázek 7 - Pomník Mistra Jana Husa	61
Obrázek 8 - Pomník obětem světových válek a komunismu.....	62
Obrázek 9 - Dřevěný krytý most přes řeku Jizeru	62
Obrázek 10 - Kamenný kříž z roku 1788	62
Obrázek 11 - Jedno z roubených stavení	63
Obrázek 12 - Hasičská zbrojnice	63
Obrázek 13 - Hasičský areál Podolí	63
Obrázek 14 – Škola	64
Obrázek 15 - Sportovní areál.....	64
Obrázek 16 - Sídlo Služeb sociální péče Tereza	64
Obrázek 17 - Bývalý textilní závod "Pod Mošnou"	65
Obrázek 18 -Bývalý textilní závod "Hradišťata".....	65
Obrázek 19 - Hostinec „Podmošnou“	65
Obrázek 20 - Rodiče paní Anny Bachtíkové	66
Obrázek 21 - Pekařství Antonín Bachtík	66

Kalendář kulturních, sportovních a společenských akcí v Benešově u Semil v roce 2017. *Benešovské noviny*. Benešov u Semil, 2017, **10.** (2.), Příloha.

Seznam.cz: Mapy. In: *Mapy.cz* [online]. OpenStreetMap, 2016 [cit. 2017-06-03]. Dostupné z:https://mapy.cz/zakladni?x=15.3524695&y=50.6101696&z=14&l=0&base=op_hoto&source=muni&id=2703

Foto archiv autorky

Přílohy

Kalendář akcí v Benešově u Semil v roce 2017

Kalendář kulturních, sportovních a společenských akcí v Benešově u Semil v roce 2017			
Datum	Název	Místo	Pořadatel
14. leden 2017	Dětské sáňkařské závody	Zvonice	TJ
5. únor 2017	Benešovská 15	sportovní areál	TJ
11. únor 2017	Dětský karneval	Restaurace Slunce	KČT (Bambuča)
11. únor 2017	Turistický bál	Restaurace Slunce	KČT (Bambuča)
23. únor 2017	Členská schůze TJ Sokol	sportovní areál	Sokol
24. – 27. únor 2017	Lyžařský přejezd Šumavy	Zájezd	KČT
3. březen 2017	Členská schůze SDH	zasedací místnost SDH	SDH
10. březen 2017	Valná hromada TJ	Hostinec „Podmošnou“	TJ
10. březen 2017	Beseda s cestovatelem	Hostinec „Podmošnou“	TJ
18. březen 2017	Poslední mazání	Krkonoše	TJ, KČT
8. duben 2017	Sběr železného šrotu	obec	SDH, OU
14. duben 2017	Úklid obce (Den Země)	obec	KŽP/MS
14. duben 2017	Velikonoční plení pomlázek	sportovní areál	KKS
16. duben 2017	Velikonoční turnaj ve stolním tenise	Restaurace Slunce	Sokol
22. duben 2017	Benešovský bloudil	obec a okolí	KČT (Bambuča)
28. duben 2017	Zahájení turistické sezony	Choboteň	KČT
30. duben 2017	Pálení Čarodějnic	areál SDH v Podolí	SDH
13. květen 2017	Výlet rodičů s dětmi	okolí obce	KČT
19. - 21. květen 2017	Tajný výlet ženy	region	KČT, TJ
26. květen 2017	Posezení u táboráku	Choboteň	KČT
28. květen 2017	Dětský den u myslivců v Kocánkách	Kocánky	MS Jizera
1. - 4. červen 2017	Prodloužený cyklovíkend v Českém ráji	Krčkovice	KČT

Obrázek 1 - Kalendář akcí v Benešově u Semil v roce 2017 (1. část)

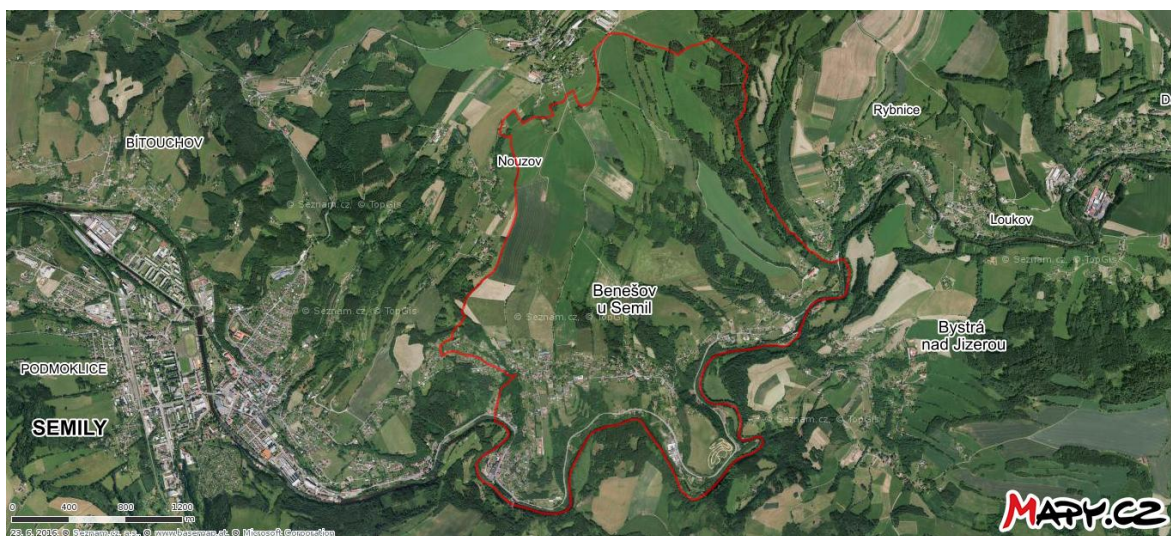
(zdroj: Kalendář kulturních, sportovních a společenských akcí v Benešově u Semil v roce 2017. Benešovské noviny. Benešov u Semil, 2017, 10. (2.), Příloha.)

6. červen 2017	Akademie ZŠ a MŠ Benešov	škola	ZŠ a MŠ
18. červen 2017	Dětské sportovní odpoledne	Sportovní areál	TJ
30. červen 2017	Posezení u táboráku	Choboteň	KČT
4. - 15. červenec 2017	Dětský tábor Krčkovice	Krčkovice	TJ
8. červenec 2017	Pietní akt u pomníku Mistra J.Husa a Poutní posezení	Restaurace Slunce	Sokol
22. červenec 2017	Turnaj v malé kopané	hřiště	Sokol
28. červenec 2017	Posezení u táboráku	Choboteň	KČT
červenec 2017	Běh na Benešov - Zlaté návrší	sportovní areál, region	TJ, Sokol
srpen 2017	Turnaj v malém vodním pólu	Hádkovi	Sokol
26. srpen – 2. září 2017	Cykloturistický zájezd do zahraničí	Zájezd	KČT
25. srpen 2017	Posezení u táboráku	Choboteň	KČT
26. srpen 2017	Rozloučení s prázdninami	areál SDH v Podolí	SDH
2. září 2017	Jen počkej vlku!	region	KČT (Bambuča)
21. – 29. září 2017	Výlet CK Bambuča na Moravu	Morava	KČT (Bambuča)
23. září 2017	Benešovský pohár (Jizerská liga)	areál SDH v Podolí	SDH
7. říjen 2017	Benešovská osmička	sportovní areál	TJ
14. říjen 2017	Benešovský maratón a půlmaratón Pojizeřím	Podmošna	TJ
říjen 2017	Podzimní výlet	Jizerské hory	KČT
21. říjen 2017	Spanilá jízda na vrch Benešov	Podmošna	Sokol
28. říjen 2017	Výlet do okolí	Region	KČT
25. listopad 2017	Výroční valná hromada SDH	zasedací místnost SDH	SDH
26. listopad 2017	Rozsvícení vánočního stromku	centrum obce	KKS
prosinec 2017	Představení loutkového divadla	OÚ	TJ
prosinec 2017	Předvánoční prodejní výstava	OÚ	OU a spol.
prosinec 2017	Zájezd do divadla	Vysoké nad Jizerou	SDH
26. prosinec 2017	Na Štěpána na Štěpánku (Memoriál K. Kobra)	Turnovská chata	KČT
30. prosinec 2017	Vánoční turnaj v šachu a dámě	OÚ	Sokol

Obrázek 2- Kalendář akcí v Benešově u Semil v roce 2017 (2. část)

(zdroj: Kalendář kulturních, sportovních a společenských akcí v Benešově u Semil v roce 2017. Benešovské noviny. Benešov u Semil, 2017, 10. (2.), Příloha.)

Benešov u Semil ve fotografiích

Obrázek 3 - Hranice obce Benešov u Semil

(zdroj: Seznam.cz: Mapy. In: Mapy.cz [online]. OpenStreetMap, 2016 [cit. 2017-06-03]. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=15.3524695&y=50.6101696&z=14&l=0&base=ophoto&source=muni&id=2703>)

Obrázek 4 - Výhled z Benešova u Semil na Krkonoše
(zdroj: foto archiv autorky)

*Obrázek 5 - Výklenková kaplička 1
(zdroj: foto archiv autorky)*

*Obrázek 6 - Výklenková kaplička 2
(zdroj: foto archiv autorky)*

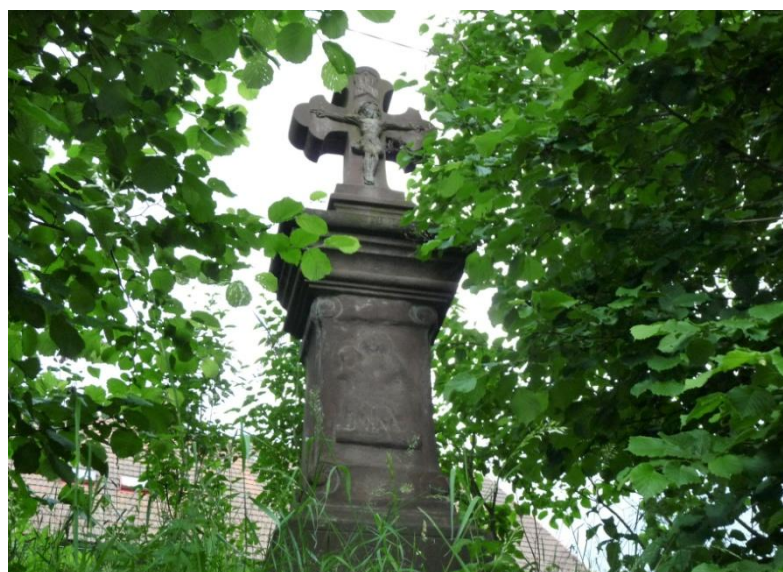
*Obrázek 7 - Pomník Mistra Jana Husa
(zdroj: foto archiv autorky)*

Obrázek 8 - Pomník obětem světových válek a komunismu
(zdroj: foto archiv autorky)

Obrázek 9 - Dřevěný krytý most přes řeku Jizeru
(zdroj: foto archiv autorky)

Obrázek 10 - Kamenný kříž z roku 1788
(zdroj: foto archiv autorky)

*Obrázek 11 - Jedno z roubených stavení
(zdroj: foto archiv autorky)*

*Obrázek 12 - Hasičská zbrojnice
(zdroj: foto archiv autorky)*

*Obrázek 13 - Hasičský areál Podolí
(zdroj: foto archiv autorky)*

*Obrázek 14 – Škola
(zdroj: foto archiv autorky)*

*Obrázek 15 - Sportovní areál
(zdroj: foto archiv autorky)*

*Obrázek 16 - Sídlo Služeb sociální péče Tereza
(zdroj: foto archiv autorky)*

*Obrázek 17 - Bývalý textilní závod "Pod Mošnou"
(zdroj: foto archiv autorky)*

*Obrázek 18 - Bývalý textilní závod "Hradišřata"
(zdroj: foto archiv autorky)*

*Obrázek 19 - Hostinec „Podmošnou“
(zdroj: foto archiv autorky)*

Obrázek 20 - Rodiče paní Anny Bachtíkové
(zdroj: foto archiv autorky)

Obrázek 21 - Pekařství Antonín Bachtík
(zdroj: foto archiv autorky)